

შპს „აშენდი აგრო საქართველოს“
ასურეთის მეღორეობის ფერმის
გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიში

არატექნიკური რეზიუმე

შემსრულებელი:
შპს გრინ ინდასტრი
დირექტორი: თამარ ჩალაძე

თბილისი, 2020

სარჩევი

1. ილუსტრაციების ჩამონათვალი	4
2. ცხრილების ჩამონათვალი	5
3. გარემოზე ზემოქმედების შეფასების საკანონმდებლო საფუძველი	6
4. პროექტის საჭიროების დასაბუთება.....	8
5. დაგეგმილი საქმიანობის აღწერა	8
5.1. საქმიანობის განმახორციელებელი	8
5.2. სკოპინგის ანგარიშის შემსრულებელი.....	8
5.3. საქმიანობის განხორციელების ადგილი.....	8
5.4. უახლოესი მოსახლე და დასახლება	10
5.5. საწარმოს სამუშაო საათები.....	12
5.1. დაგეგმილი საქმიანობა	12
5.1.1. ტექნოლოგიური ციკლის აღწერა	12
5.1.2. ღორების რაოდენობა და მათი განაწილება ფერმებში	13
5.1.3. ცხოველების სადგომები	15
5.1.4. მოხმარებული საკვები.....	15
5.1.5. მეცხოველეობის შენობის კლიმატის კონტროლი	16
5.1.6. ვეტერინარული კონტროლი	17
5.1.7. მკვდარი ცხოველების მართვა	17
5.1.8. საკვების დამამზადებელი საწარმო	18
5.1.9. სასაკლაო	21
5.1.10. ინსინერატორები	22
5.1.11. ორთქლის საქვაბე.....	23

5.1.12.	გაზის გამათბობლები.....	23
5.1.13.	ნაკელის მოცილების და შენახვის სისტემა	23
5.1.14.	უსაფრთხოება და ბიოუსაფრთხოება	26
5.1.15.	პროდუქციის რეალიზაცია.....	27
5.1.16.	წყალმომარაგება და წყალარინება.....	27
5.2.	რესურსების მოხმარება.....	29
5.3.	ენერჯის მოხმარება.....	30
6.	ექსპლუატაციის ავარიული (ღორების დაავადების/დახოცვის) შეწყვეტის შემთხვევაში შემდგომი ქმედებების შესახებ დეტალური ინფორმაცია.	30
6.1.	მკვდარი/დაავადებული ცხოველები.....	31
6.2.	შენობები.....	31
6.3.	ნაკელი და საკვების ნარჩენები.	31
7.	დაგეგმილი საქმიანობისა და მისი განხორციელების ადგილის ალტერნატივები	31
7.1.	არაქმედების ალტერნატივა.....	31
7.2.	ტერიტორიის შერჩევის ალტერნატივები	32
7.3.	დაგეგმილი საქმიანობის ალტერნატივები.....	33
7.3.1.	ნარჩენების მართვა.....	33
8.	გარემოს ფონური მდგომარეობა.....	35
8.1.	ზოგადი მიმოხილვა.....	35
8.2.	მოსახლეობა და დემოგრაფია	35
9.	გარემოზე ზემოქმედების შეფასება და ანალიზი	34
9.1.	ზემოქმედების რეცეპტორები და მათი მგრძნობელობა	Error! Bookmark not defined.
9.1.1.	ზემოქმედების დახასიათება	Error! Bookmark not defined.
9.2.	მოსალოდნელი ზემოქმედებების ჩამონათვალი	35

9.3. ზემოქმედებების შეჯამება.....	38
10. შემარბილებელი ღონისძიებების გეგმა-გრაფიკი	38
11. ნაკელის გაფანტვის წესები.....	44
12. გარემოსდაცვითი მონიტორინგის გეგმა	45
13. ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების გეგმა.....	48
14. სკოპინგის ეტაპზე საზოგადოების ინფორმირებისა და მათ მიერ წარმოდგენილი მოსაზრებებისა და შენიშვნების შეფასება	49
15. გზშ-ს ფარგლებში შემუშავებული ძირითადი დასკვნები და საქმიანობის პროცესში განსახორციელებელი ძირითადი ღონისძიებები	50
15.1. დასკვნები:.....	51
15.2. რეკომენდაციები:.....	52
16. ტერმინთა განმარტება.....	53
17. გამოყენებული ლიტერატურა	54
18. დანართების ჩამონათვალი.....	Error! Bookmark not defined.

1. ილუსტრაციების ჩამონათვალი

სურათი 1 საწარმოს მდებარეობა	10
სურათი 2 უახლოესი მოსახლე.....	11
სურათი 3 უახლოესი დასახლებული პუნქტი.....	12
სურათი 4 საწარმოს საქმიანობის ტექნოლოგიური სქემა.....	13
სურათი 5 ცხოველების ფერმის შენობები, მათი პარამეტრები და მაქსიმალური დატვირთვა	14
სურათი 6 კაბელური ტრანსპორტიორი	20
სურათი 7 KP ტიპის ცხოველური ნარჩენების ინსინერატორის ზოგადი სახე (ილუსტრაცია აღებულია KP ტიპის ინსინერატორების სახელმძღვანელოდან).....	23

სურათი 8 ნაკელის მართვის სქემა..... 24
სურათი 9 კომპანიის სარგებლობაში არსებული სასოფლო-სამეურნეო მიწები, სადაც მოხდება ლაგუნაში დაგროვილი სასუქის გაფანტვა..... 26
სურათი 10 საწარმოს გენგეგმა..... 29

2. ცხრილების ჩამონათვალი

ცხრილი 1 მონაცემები ცხოველების რაოდენობის შესახებ..... 13
ცხრილი 2 ფერმის შენობების დანიშნულების მოკლე აღწერა 14
ცხრილი 3 ფერმაში მოხმარებული ღორების საკვები 15
სურათი 4 გამწოვი ვენტილატორების განაწილება ფერმების მიხედვით 17
ცხრილი 5 მაქსიმალური დატვირთვაზე გათვლით, წლიური სიკვდილიანობა 17
ცხრილი 6 საწარმოს სარგებლობაში არსებული სასოფლო-სამეურნეო მიწები 25

3. გარემოზე ზემოქმედების შეფასების საკანონმდებლო საფუძველი

შპს „აშენდი ჯგუფმა“ (ს/კ:404950157) საჯარო რეესტრის ამონაწერის მიხედვით შეიძინა 2018 წელს უკვე აშენებული ფერმის კომპლექსი (დანართი 1: ს/კ 84.24.31.029-ის ამონაწერი საჯარო რეესტრიდან - უფლების რეგისტრაციის თარიღი: 05/12/2018, დანართი 2: 2014 წლის 7 თებერვლის საკადასტრო გეგმის მიხედვით უკვე დატანილია საწარმოში არსებული შენობები, ლაგუნის ჩათვლით). შპს „აშენდი აგრო საქართველოს“ 2019 წლის მარტიდან იჯარით აქვს აღებული აღნიშნული მეღორეობის ფერმის კომპლექსი. (დანართი 5), საქმიანობა (ღორების შეყვანა) კომპანიამ დაიწყო მაისის თვეში, ამჟამად საწარმოში არის 703 ღორი.

კომპანიამ მოაწყო სასაკლავო, რომელიც თავდაპირველად გათვლილი იყო 30 ცხოველზე ნაკლების დაკვლაზე, თუმცა საქმიანობის გაფართოების დაგეგმვის გამო დღეში დაიკვლება 30-ზე მეტი ცხოველი. სასაკლავოს შენობა უკვე არსებობს, მიმდინარეობს შიდა მოსაპირკეთებელი სამუშაოები. წარმადობის გაზრდა მოხდება ინვენტარის (მაცივრების) გაფართოების და პერსონალის გაზრდის ხარჯზე. ახალი სამშენებლო სამუშაოები გაფართოების ფარგლებში არ იგეგმება.

კომპანიას დაგეგმილი აქვს უკვე არსებული ფერმის შენობებში ახალი სადგომების დამონტაჟება რომელიც გათვლილი იქნება 10600 ცხოველის ერთდროულად შენახვაზე (მაქსიმალური რაოდენობა რომელიც ერთდროულად შეიძლება იყოს ფერმაში).

კომპანიას დაგეგმილი აქვს ნარჩენებისთვის 2 ინსინერატორის მოწყობა (ინსინერატორების განსათავსებელი სივრცე უკვე მოწყობილია, ახალი სამუშაოები არ იგეგმება, ერთი ინსინერატორი საწარმოშია, მაგრამ არაა დამონტაჟებული და არ ფუნქციონირებს, მეორეს შეძენა და დამონტაჟება მოხდება სასურველი სიმძლავრის მიღწევის შემდეგ და საჭიროების შემთხვევაში).

კომპანიის გემავეს ნარჩენები დროებით შეინახოს საწარმოს ტერიტორიაზე არსებულ ლაგუნაში, ხოლო მისი გაფანტვა მოახდინოს კომპანიის სარგებლობაში არსებულ სასოფლო სამეურნეო მიწებზე.

აქედან გამომდინარე, კომპანია გეგმავს გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის I და II დანართის მიხედვით განსაზღვრული რამდენიმე საქმიანობის განხორციელებას:

- დანართი I. 24. მეფრინველეობის ფერმა (85 000-ზე მეტი სადგომით წიწილებისათვის ან/და 60 000-ზე მეტი სადგომით ქათმებისათვის) ან/და მეღორეობის ფერმა (10 000-ზე მეტი სადგომით გოჭებისათვის (30 კილოგრამზე ნაკლები) ან/და 6000-ზე მეტი სადგომით ღორებისათვის (30 კილოგრამზე მეტი)).
- დანართი II. 7.6. ცხოველთა სასაკლავო მოწყობა და ექსპლუატაცია, სადაც დღე-ღამეში 30 ან მეტი ცხოველი იკვლება;
- დანართი II. 10.2. ნარჩენების განთავსება; (ნარჩენების მართვის კოდექსის დანართი II-ის მიხედვით განთავსების ოპერაცია: D 10 მიწაზე ინსინერაცია);
- დანართი II. 10.3. ნარჩენების აღდგენა, გარდა არასახიფათო ნარჩენების წინასწარი დამუშავებისა; (ნარჩენების მართვის კოდექსის დანართი I R 10 მიწის დამუშავება, რასაც სარგებელი მოაქვს სოფლის მეურნეობისთვის ან აუმჯობესებს ეკოლოგიურ მდგომარეობას)

გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მიხედვით (მუხლი 5, პუნქტი 14) თუ საქმიანობის განმახორციელებელი გეგმავს გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის I და II დანართებით გათვალისწინებული ისეთი საქმიანობების განხორციელებას, რომლებიც ტექნიკურად ან/და ფუნქციურად ურთიერთდაკავშირებულია, იგი უფლებამოსილია წარუდგინოს სამინისტროს საერთო სკოპინგის ანგარიში და მოითხოვოს ერთი გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება.

დაგეგმილი საქმიანობა მდებარეობს ერთ ტერიტორიაზე და ურთიერთდაკავშირებულია ფუნქციურად, აქედან გამომდინარე გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მიხედვით (მუხლი 5, პუნქტი 14) კომპანია უფლებამოსილია მოითხოვოს ერთი გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება.

აღნიშნულიდან გამომდინარე კომპანიამ სკოპინგის ანგარიშით მიმართა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს (10. 10. 2019 და მოიპოვა სკოპინგის დასკვნა (საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სკოპინგის დასკვნა № 129 4.12.2019). საქართველოს გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მიხედვით გზმ-ს მომზადება სავალდებულოა სკოპინგის დასკვნის მიხედვით. წინამდებარე დოკუმენტი შესრულებულია სკოპინგის დასკვნა № 129-ით გათვალისწინებული კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის და წარმოსადგენი დოკუმენტაციის მიხედვით.

4. პროექტის საჭიროების დასაბუთება

საქართველოში ერთი ადამიანი წელიწადის განმავლობაში 11 კილოგრამ ღორის ხორცს მოიხმარს, მთელი ქვეყნის მასშტაბით მოხმარება შეადგენს დაახლოებით 41 000 ტონას, აქედან ნახევარზე მეტი იმპორტირებულია, ქვეყნის თვითუზრუნველყოფის კოეფიციენტი 45 %-ია, საქართველოში მეღორეობის სექტორი განვითარებულია ძირითადად ტრადიციული საოჯახო მეურნეობების სახით, რომელიც სექტორის 90 %-ზე მეტს იკავებს (საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური, 2019).

აქედან გამომდინარე არსებობს საჭიროება მოხდეს ღორის ხორცის ადგილობრივი წარმოება და სამომხმარებლო ბაზარზე არსებული მოთხოვნილების დაკმაყოფილება. პროექტის განხორციელების შემთხვევაში ქვეყნის ღორის ხორცით თვითუზრუნველყოფის გაზრდა.

5. დაგეგმილი საქმიანობის აღწერა

5.1. საქმიანობის განმახორციელებელი

შპს „აშენდი აგრო საქართველო“ (ს/ნ 402098699)

იურიდიული მისამართი: საქართველო, ქ. თბილისი, დიდუბის რაიონი, ხოშარაულის ქ. N29

დირექტორი: ანტონ ბოიკოვი

საკონტაქტო ტელეფონი: 57744 26 26

საკონტაქტო ელ. ფოსტა: a.boykov@ashendi.com

5.2. სკოპინგის ანგარიშის შემსრულებელი

შპს „გრინ ინდასტრი“ (ს/ნ 405348672)

დირექტორი: თამარ ჩალაძე

იურიდიული მისამართი: საქართველო, თბილისი, ვაკის რაიონი, პეტრე ქავთარაძის ქ., N31, ბინა N75.

საკონტაქტო ელ. ფოსტა: greenindustrygeorgia@gmail.com

5.3. საქმიანობის განხორციელების ადგილი

რაიონი: თეთრიწყარო;

სოფელი: ასურეთი;

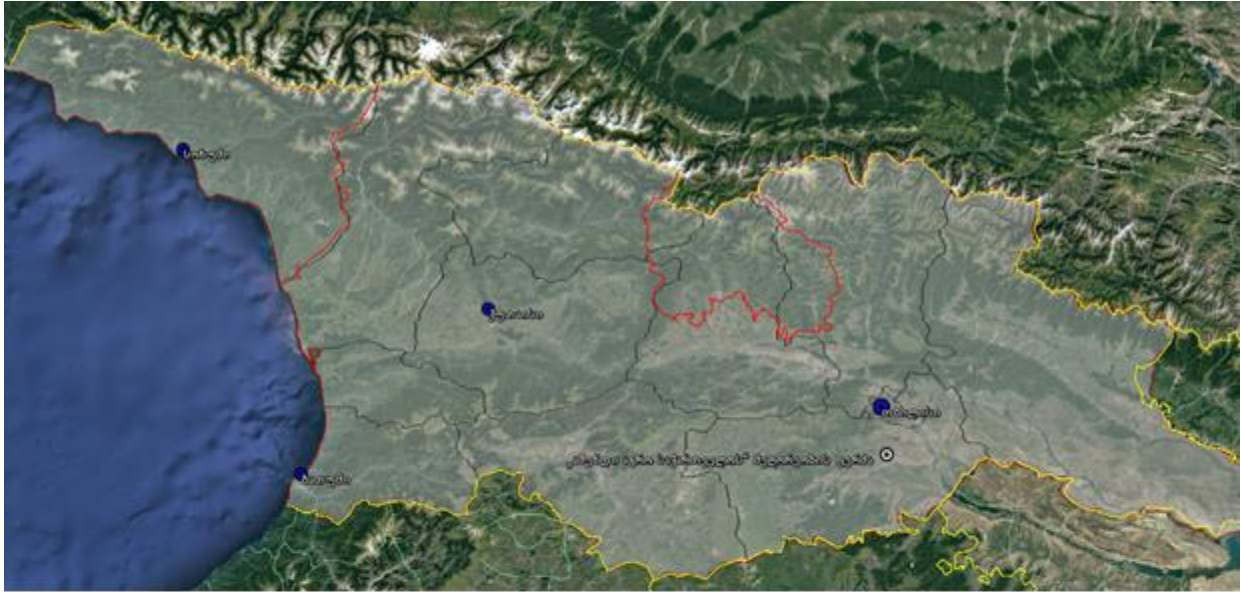
კოორდინატები (UTM): X: 481780 m Y: 4597134 m 38 T;

მიწის საკადასტრო კოდი: 84.24.31.029;

ნაკვეთის ტიპი: არასასოფლო სამეურნეო

მიწა არის შპს აშენდი ჯგუფის (ს/კ: 404950157) საკუთრება, შპს აშენდი აგრო საქართველო (ს/ნ 402098699) სარგებლობს იჯარის ხელშეკრულების საფუძველზე (დანართი 5).

shp-ფაილი თანდართულია ელექტრონული ფორმით.

სურათი 1 საწარმოს მდებარეობა

5.4. უახლოესი მოსახლე და დასახლება

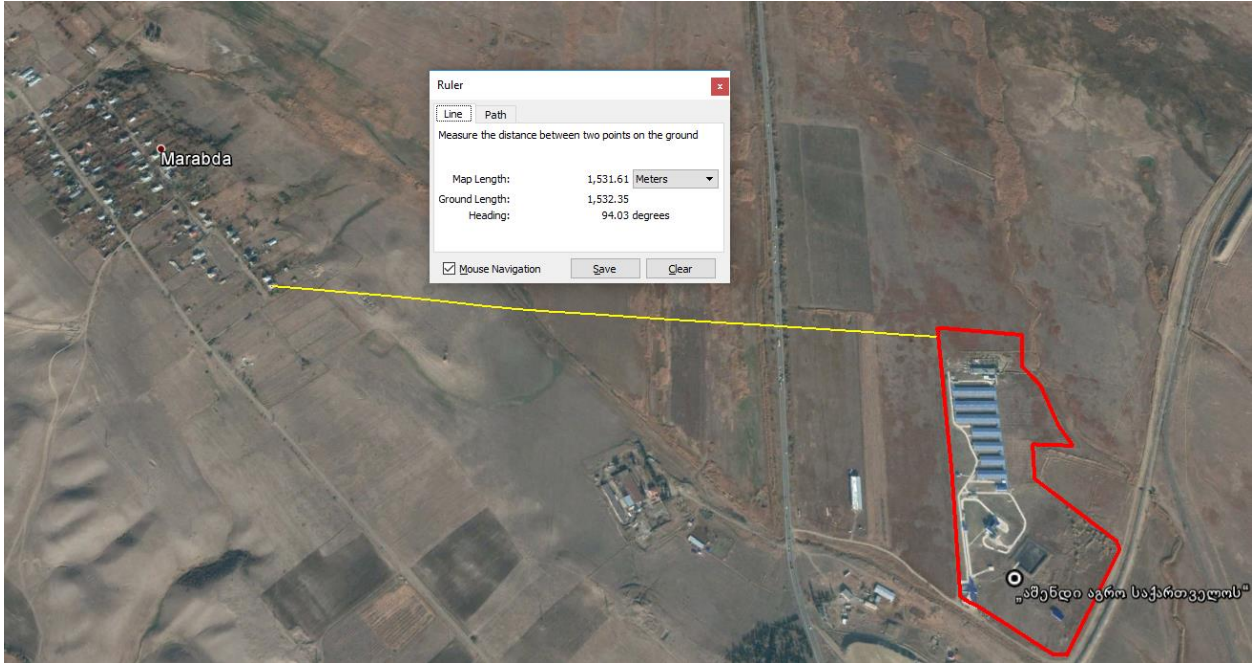
უახლოესი საცხოვრებელი სახლი მდებარეობს ფერმიდან სამხრეთ დასავლეთით 900 მეტრის დაშორებით (რაიონი თეთრიწყარო , სოფელი მარაბდა).

სურათი 2 უახლოესი მოსახლე

ყველაზე ახლოს მდებარე დასახლებული პუნქტს წარმოადგენს სოფელი მარაბდა, რომელიც მდებარეობს ფერმის დასავლეთით 1500 მეტრში.

სურათი 3 უახლოესი დასახლებული პუნქტი

5.5. საწარმოს სამუშაო საათები

მოცემულია მაქსიმალური დატვირთვის შემთხვევაში

სასკალაოს ინსინერატორი: დღეში 1 საათი, კვირაში 6 დღე;

ფერმის ინსინერატორი: მკვდარი ცხოველების განადგურების საჭიროებისამებრ, ჯამში მაქსიმუმ 1800 საათი);

ფერმა: დღეში 24 საათი წელიწადში 365 დღე;

ადმინისტრაციული შენობები: დღეში 8 საათი წელიწადში 365 დღე;

სასაკლაო დღეში: 8 საათი; კვირაში 6 დღე;

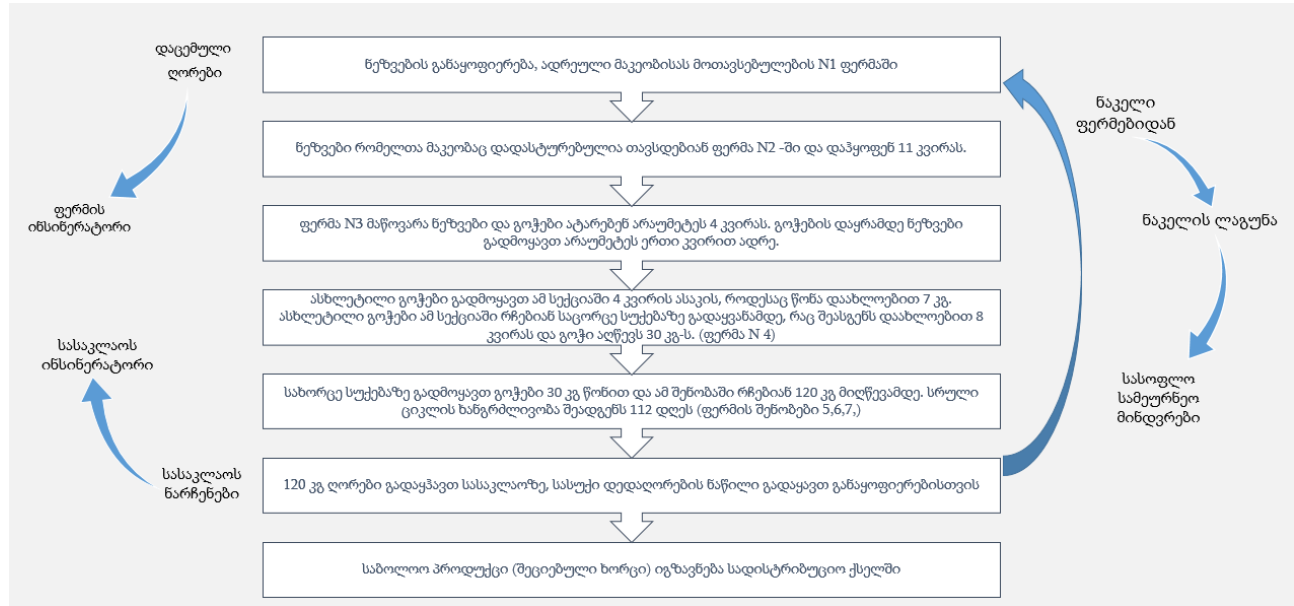
დაცვა 24 საათი წელიწადში 365 დღე;

5.1. დაგეგმილი საქმიანობა

5.1.1. ტექნოლოგიური ციკლის აღწერა

გაანგარიშება შესრულებულია პროდუქციის სამფაზიანი მოდელისთვის (ნეზვის ფერმა 630 ნეზვზე). წარმოება ფუნქციონირებს ყოველკვირეული ციკლით, რაც იმას ნიშნავს რომ ნეზვებისთვის გოჭების ასხლეტვა ხდება ყოველი კვირის გარკვეულ დღეებში. სისტემა

ეფუძნება სტანდარტულ მოქმედებებს, ცხოველების გადაადგილებასა და სისუფთავის დაცვას საწარმოო დაწესებულებებში. გოჭების და ანასხლეტების სექციები მოქმედებენ პრინციპით All in-all out (სრული განთავისუფლება წარმოების დასრულებისას და ახლით შევსება). საწარმოს ტერიტორიაზე განთავსებულია ფერმის 7 შენობა, რომლებშიც ცხოველები ატარებენ სასიცოცხლო ციკლის სხვადასხვა სტადიას (სურათი 5).

სურათი 4 საწარმოს საქმიანობის ტექნოლოგიური სქემა

5.1.2. ღორების რაოდენობა და მათი განაწილება ფერმებში

ცხრილი 1 მონაცემები ცხოველების რაოდენობის შესახებ

ნეზვები	
ნეზვების რაოდენობა ფერმაში	630
ცოცხლად დაბადებული გოჭების რაოდენობა წელიწადში	23359
დანაკარგი (სიკვდილიანობა)	12 %
გოჭების (7კგ) მიწოდება წლიურად	20556
ასხლეტილი გოჭები	
ასხლეტის ასაკი (დღეები)	27
წონა ასხლეტის დროს	7
სიკვდილიანობა ასხლეტის შემდეგ	2%
30 კგ გოჭები წლიურად	20145
სუქებაზე მყოფი ღორები	
საწყისი წონა კგ	30
საბოლოო წონა კგ.	120
ხორცის წონა კგ.	80
დანაკარგი (სიკვდილიანობა)	2%

სასაკლაოში გაგზავნილი წლიურად 19742

შენობის ნომერი	შენობის ზომა, მ	შენობის ნომერი და მოკლე აღწერა	მაქსიმალური დატვირთვა
7	92.40X18	N7 სუქება 3	1800 ღორი
6	92.40X18	N6 სუქება 2	1800 ღორი
5	92.40X18	N5 სუქება 1	1800 ღორი
4	59.40X18	N4 ასხლეტილი გოჭები	4452 გოჭი
3	59.40X18	N3 მაწოვარი ნეზვები	126 დედაღორი და 1694 გოჭი
2	48.40X18	N2 გვიანი მაკეობა	352 დედაღორი
1	59.40X18	N1 განაყოფიერება/მაკეობა	270 დედაღორი და 10 კერატი

სურათი 5 ცხოველების ფერმის შენობები, მათი პარამეტრები და მაქსიმალური დატვირთვა

ცხრილი 2 ფერმის შენობების დანიშნულების მოკლე აღწერა

შენობის ნომერი	შენობის დანიშნულება	მოკლე აღწერა
1	განაყოფიერება/ადრეული მაკეობა	განაყოფიერება და ადრეული მაკეობა კერატების სადგომები
2	გვიანი მაკეობა	ნეზვები რომელთა მაკეობაც დადასტურებულია თავსდებიან ამ შენობაში და დაჰყოფენ 11 კვირას.
3	გოჭების დაყრა/მაწოვარა ნეზვი	ამ შენობაში მაწოვარა ნეზვები და გოჭები ატარებენ არაუმეტეს 4 კვირას. გოჭების დაყრამდე ნეზვები გადმოყავთ არაუმეტეს ერთი კვირით ადრე.
4	ასხლეტილი გოჭის გამოზრდა	ასხლეტილი გოჭები გადმოჰყავთ ამ სექციაში 4 კვირის ასაკის, როდესაც წონა დაახლოებით 7 კგ-ა. ასხლეტილი გოჭები ამ სექციაში რჩებიან სახორცე სუქებაზე გადაყვანამდე, რაც შეადგენს დაახლოებით 8 კვირას და გოჭი აღწევს 30 კგ-ს.

5	სახორცე სუქება 3	სახორცე სუქებაზე გადმოჰყავთ გოჭები 30 კგ წონით და ამ შენობაში რჩებიან 120 კგ-ს მიღწევამდე. სრული ციკლის ხანგრძლივობა შეადგენს 112 დღეს
6	სახორცე სუქება 2	
7	სახორცე სუქება 1	

სასუქე ღორები 120 კგ-ის მიღწევის შემდეგ გადაჰყავთ სასაკლაოზე, საბოლოო პროდუქტი შეციებული ხორცი იგზავნება სადისტრიბუციო ქსელში. სასუქი ღორების ნაწილი საჭირო რაოდენობის დედაღორების შესანარჩუნებლად გადაჰყავთ განაყოფიერების ფერმაში.

5.1.3. ცხოველების სადგომები

ფერმის შენობა N 1 - 220 ინდივიდუალური სადგომი ნეზვებისთვის,

20 ინდივიდუალური სადგომი კერატებისთვის;

7 ჯგუფური სადგომი, თითოეული 11 სულზე

ფერმის შენობა N 2 – 32 ჯგუფური სადგომი, თითოეული 11 ცხოველისთვის;

ფერმის შენობა N 3 – 5 ბოქსი, თითოეული 32 სადგომით;

ფერმის შენობა N 4 – 8 ბოქსი, თითოეული 10 ჯგუფური სადგომით;

ფერმის შენობა N 5 - 6 ბოქსი, თითოეული 10 ჯგუფური სადგომით.

ფერმის შენობა N 6 – 6 ბოქსი, თითოეული 10 ჯგუფური სადგომით;

ფერმის შენობა N 7 – 6 ბოქსი, თითოეული 10 ჯგუფური სადგომით;

5.1.4. მოხმარებული საკვები

ფერმა წლის განმავლობაში მოიხმარს 7200 ტონა საკვებს, მაქსიმალური წარმადობის შემთხვევაში ფერმაში კომბინირებული საკვების მოხმარება ცხოველების მიხედვით მოცემულია - ცხრილი 3-ში.

ცხრილი 3 ფერმაში მოხმარებული ღორების საკვები

ღორი	კომბინირებული საკვების მარკა	დღიური მოხმარება კგ/ღორი
კერატი	57	3
საჯოგე ღორები	8	2.5
გაუნაყოფიერებელი დედა ღორი	8	2.5
საცდელი კერატი	1	2.6

ნეზვი	1	2.5
ნეზვი (ადრეული მაკეობა)	1	2.5
ნეზვი (გვიანი მაკეობა)	1	3.2
მომცდარი ნეზვი	2	2
მაწოვარა ნეზვი	2	8.5
ნეზვი ასხლეტის შემდეგ	2	3
მაწოვარა გოჭები	3	0.04
ასხლეტილი გოჭები		
28-34 დღე	3	0.3
35-56 დღე	4	0.56
57-76 რე	5	0.98
სუქება		
77-133 დღე	6	2.12
134-175 დღე	7	2.78

5.1.5. მეცხოველეობის შენობის კლიმატის კონტროლი

ინტენსიური მეღორეობის ფერმებში ღორები ცხოვრობენ მათი ფიზიოლოგიური ქცევისთვის შეუსაბამო პირობებში, შესაბამისად საჭიროა დიდი ძალისხმევის გაწევა, მათი ბუნებრივი მოთხოვნების შეძლებისდაგვარად შესასრულებლად. შიდა კლიმატზე კონტროლის დაკარგვა იწვევს:

- ყურების და კუდის მოკბეჩას;
- სადგომების დაბინძურებას;
- ავადმყოფობას და შობადობის კლებას.

საწარმოში დამონტაჟებულია კლიმატის კონტროლის კომპიუტერული სისტემა, რომელიც უზრუნველყოფს ოპტიმალური ტემპერატურის და ტენიანობის შენარჩუნებას ფერმის შენობებში.

ფერმის გათბობა ზამთარში ხდება გაზის გამათბობლების მეშვეობით, ზაფხულში გაგრილების საჭიროების შემთხვევაში დამონტაჟებულია წყლის გამაფრქვეველი სისტემები. თუმცა ზაფხულში ძირითადი კლიმატური კონტროლი მიიღწევა სწორი ვენტილაციის მეშვეობით. გამართული ვენტილაცია ასევე აუცილებელია სუფთა ჰაერის უზრუნველსაყოფად.

5.1.5.1. გამწოვის ტიპი, პარამეტრები, ეფექტურობა

ფერმის ავტომატური კლიმატური კონტროლის სისტემა აღჭურვილია ტემპერატურის და ტენიანობის სენსორებით.

გამწოვი: CL 600, გამწოვის ვენტილატორი: FF063-6ET, მაქსიმალური წარმადობა: 12 600 მ³/სთ, გამავალი ნაკადის მაქსიმალური სიჩქარე 10.6 მ/წმ.

სცრილი 4 გამწოვი ვენტილატორების განაწილება ფერმების მიხედვით

	ფერმა 1	ფერმა 2	ფერმა 3	ფერმა 4	ფერმა 5	ფერმა 6	ფერმა 7
გამწოვი ვენტილატორების რაოდენობა	4	4	5	16	18	18	18

5.1.6. ვეტერინარული კონტროლი

საწარმოს ემსახურება ორი ვეტერინარი, მთავარი ვეტერინარი და დამხმარე ვეტერინარი. ვეტერინარული საქმიანობა და კონტროლი და ჩანაწერების წარმოება ხორციელდება საკანონმდებლო მოთხოვნების საფუძველზე.

5.1.7. მკვდარი ცხოველების მართვა

საწარმოს ნორმალური ფუნქციონირების პირობებშიც მოსალოდნელია გარკვეული რაოდენობის ღორების დავარდნა. სავარაუდო რაოდენობები მოყვანილია ცხრილში 5.

ცხრილი 5 მაქსიმალური დატვირთვაზე გათვლით, წლიური სიკვდილიანობა

	რაოდენობა	საშუალო წონა	ჯამი, კგ
სასუქი ღორები	403	65	26195
ანასხლეტი	413	15	6195
მაწოვარა გოჭები	2802	4.5	12609
		სულ კგ	44,999.00

მკვდარი ცხოველები, სასაკლავოს ცხოველური ნარჩენები ნადგურება ინსინერატორში. საწარმოში წელიწადში მოსალოდნელია 45 ტ. ცხოველური ნარჩენის წარმოქმნა (მკვდარი ცხოველები - ფერმის ნარჩენები), და 50 ტ. სასაკლავოს ცხოველური ნარჩენები.

5.1.8. საკვების დამამზადებელი საწარმო

საკვების (მარცვლეულია შროტი) შემოზიდვა ხდება კონტრაქტორის ავტომობილით, კვირაში 2 - ჯერ. მიღებული ნედლეულის ჩატვირთვა ხდება მიმღებ ბუნკერებში, რომელიც სამი მხრიდან შემოფარგულია ნედლეულის ქარისგან გაფანტვის და დასველების ასაცილებლად, საიდანაც ხდება მათი ნედლეულის სილოსებში კაბელური ტრანსპორტიორის მეშვეობით გადატანა. საწარმოში დამონტაჟებულია უჟანგავი მეტალის 6 ცალი ნედლეულის შესანახი სილოსი, თითოეულის მოცულობა 60 მ³.) ნედლეულის სილოსებიდან ნედლეული მიეწოდება გრანულირების უბანს, რომელიც დახურულ შენობაში მდებარეობს. გრანულირების უბანზე ხდება ნედლეულის დაფქვა. ნედლეულის შერევა/დაფქვა ხორციელდება წისქვილში. წისქვილი: მწარმოებელი: BDW Feedmill Systems (<https://www.bdw-feedmill.com>), მოდელი DBS 11 , სიმძლავრე 11 კვ. ხმაურის დონე 95 დბ. გრანულირება ხდება ორთქლის მეშვეობით (გრანულატორი: продмаш Б6-ДГВ; ორთქლის საქვაბე: “URAL-POWER”, მოდელი: UPG-500, მოხმარებული საწვავი: ბუნებრივი აირი, ორთქლის წარმადობა: 500 კგ/სთ, საწვავის ხარჯი 40 მ³/სთ). დამზადებული ნედლეული ინახება ნედლეულის შესანახი სილოსები, სილოსების რაოდენობა: 6, სილოსების მოცულობა 60 მ³.

ნედლეულის მიმღები ბუნკერი

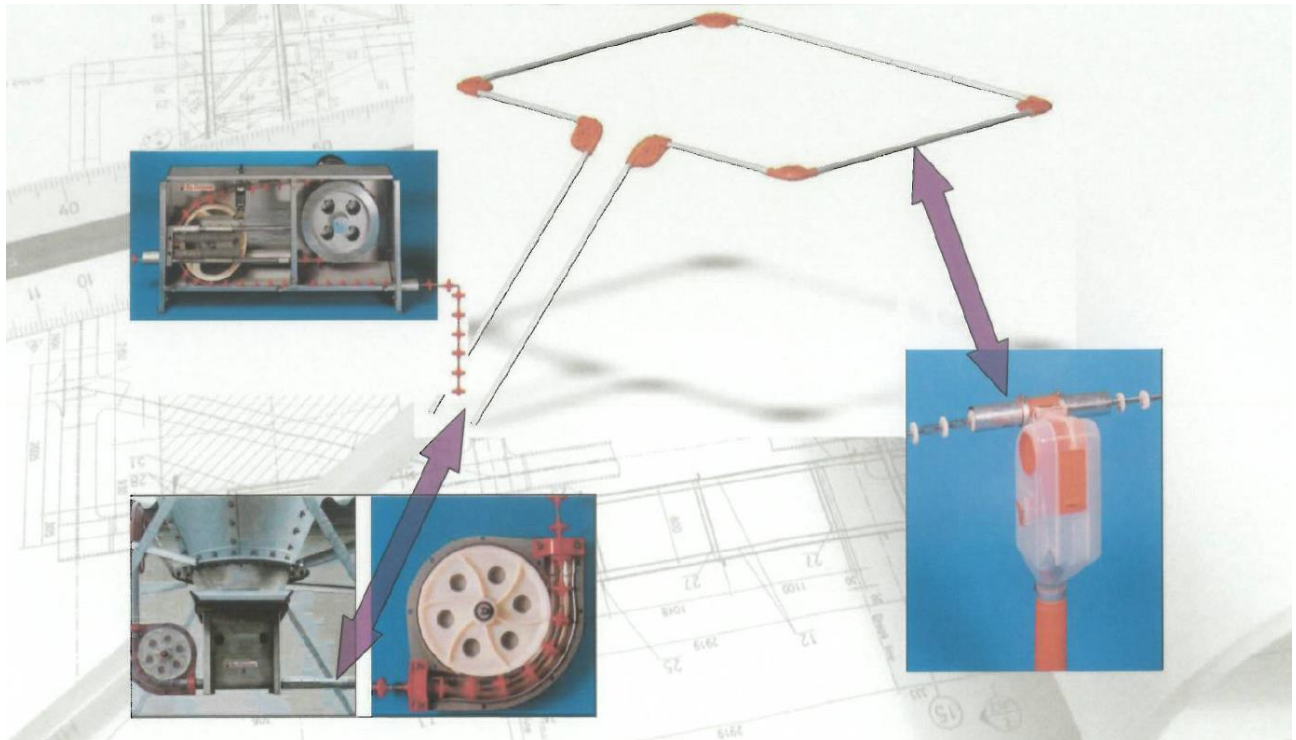
კომბინირებული საკვების დამამზადებელი საწარმო 1. ნედლეულის მიმღები ბუნკერი. 2. ნედლეულის სილოსები. 3. გრანულირების უბანი. 4. კომბინირებული საკვების სილოსები და მათი ჩატვირთვა საკვების მზიდ ავტომობილში.

საწარმო თვითონ ამზადებს ცხოველებისთვის საჭირო საკვებს, რისთვისაც საწარმოში არსებობს:

საკვების შესანახი სილოსები საიდანაც ხდება ჩატვირთვა მზიდ ავტომანქანაში. რაოდენობა: 6, მოცულობა 30 მ³.

საკვების მზიდ ავტომანქანანით ხდება საკვების გადატანა ფერმის სილოსში. ფერმებთან განთავსებულია 12 ცალი სილოსი, მოცულობა 5 მ³.

საკვების მიწოდება სილოსებიდან ფერმის შენობებში ცხოველებამდე ხდება კაბელური კონვეიერის მეშვეობით.

სურათი 6 კაბელური ტრანსპორტიორი

5.1.9. სასაკლაო

სასაკლაო მოწყობილია საქართველოს მთავრობის 2014 წლის 3 იანვარი N 15 დადგენილება ტექნიკური რეგლამენტის - „ცხოველთა სასაკლაოების ტიპობრივი წესის“ დამტკიცების შესახებ მოთხოვნების მიხედვით.

ფერმებიდან ცხოველების სასაკლაოზე გაყვანა ხდება ფერმების და სასაკლაოს სადგომის დამაკავშირებელი დერეფნის მეშვეობით. სასაკლაოს სადგომზე გადაყვანამდე ხდება ცხოველების თბილი წყლით სანიტარული დამუშავება სტრესის მოსახსნელად და გასასუფთავებლად. სადგომიდან ცხოველები გადაყავთ გათიშვის უბანზე სადაც კომპიუტერული პროგრამით ხდება ცხოველების გათიშვა (კომპიუტერი ადგენს მისაწოდებელი დენის სიმძლავრეს ცხოველის წონის მიხედვით), გათიშული ცხოველი გადაყავთ დაკვლის უბანზე, სადაც ხდება მისი ჩამოკიდება და სისხლის გამოშვება 8-10 წუთის განმავლობაში. სისხლის დაცლის შემდეგ ცხოველი მიეწოდება ჯაგრის და ჩლიქების მოცილების მანქანას, ხოლო გასუფთავებული ცხოველი გადადის დანაწევრების უბანზე. ხორცი ფერმიდან გატანამდე ინახება მაცივრებში.

სასაკლაოში ცალ-ცალკე გროვდება სისხლი და სასაკლაოს რეცხვის შედეგად მიღებული წყალი. წყალი და სისხლი გროვდება 30 მ³-ის ტევადობის წყალგაუმტარ ორმოებში. ასევე ცალკე 30 მ³-ის ტევადობის ორმოში გროვდება პერსონალის საშხაპების და სხვა საყოფაცხოვრებო მოხმარების წყალი. ხოლო სასაკლაოს რეცხვის შედეგად მიღებული წყალი კი პერიოდულად კომპანიის საასენიზაციო მანქანით გადატანილი იქნება ლაგუნაში. სასაკლაოს სადგომზე დაგროვილი ნაკელი ასევე კომპანიის საასენიზაციო მანქანით გადადის ლაგუნაზე.

სასაკლაოს მშენებლობა დასრულებულია და კომპანია გადის აღიარების პროცედურებს. (ამ ეტაპზე სასაკლაო ექსპლუატაციაში შესული არაა) წარმადობის გაზრდის ფარგლებში არ იგეგმება რაიმე ახალი სამშენებლო ან შიდა სამუშაოები, მოხდება მხოლოდ პერსონალის და ინვენტარის გაზრდა (მაცივრების ტევადობის გაზრდა).

სასაკლაოს გაფართოების ფარგლებში სასაკლაოს ტერიტორიაზე განთავსდება სამი მაცივარი:

- ძირითადი მაცივარი - 130მ³ (მოდელი 4TES-12Y),
- საყინულე - 97მ³ (მოდელი 4HE-18Y)
- წუნდებული პროდუქციის მაცივარი - 65მ³ (მოდელი 2EES-3Y)

5.1.10. ინსინერატორები

საწარმოში იგეგმება ორი ცხოველური ნარჩენების ინსინერატორის დამონტაჟება:

მოდელი: ИЖТЕЛ КР-400, (მწარმოებელი: <http://www.izhtel.com/>) რაოდენობა: 2,
მოხმარებული საწვავი: ბუნებრივი აირი. ნარჩენის ერთჯერადი მაქსიმალური ჩატვირთვა: 400 კგ, რომლის დაწვასაც სჭირდება არაუმეტეს 10-14 საათი, წარმოიქმნება 9.07 კგ ნაცარი და მოიხმარს 5.9 მ³/სთ ბუნებრივ აირს. წვის ტემპერატურა კამერაში: 760-870 °C. დაწვის სიჩქარე 45-80 კგ/სთ.

სურათი 7 KP ტიპის ცხოველური ნარჩენების ინსინერატორის ზოგადი სახე (ილუსტრაცია აღებულია KP ტიპის ინსინერატორების სახელმძღვანელოდან).

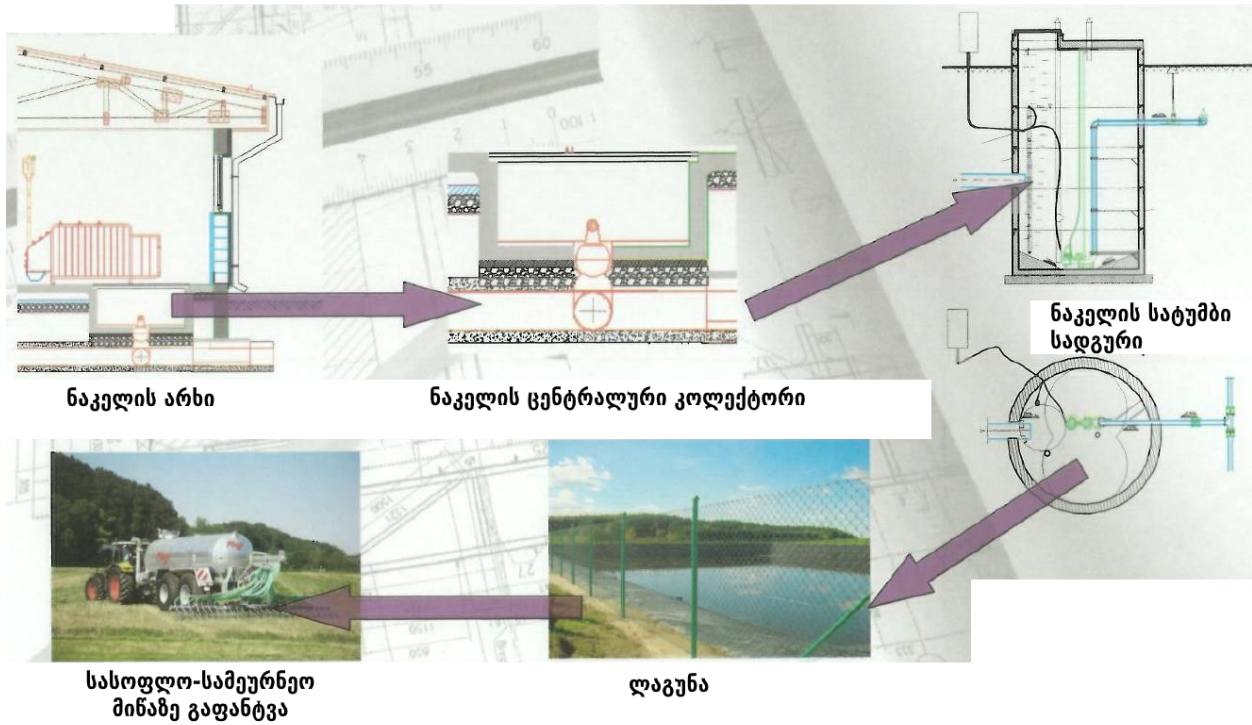
5.1.11. ორთქლის საქვაბე

5.1.12. გაზის გამათბობლები

სასაკლაოში ცხელი წყლის უზრუნველსაყოფად, საყოფაცხოვრებო მიზნით ცხელი წყლის უზრუნველსაყოფად და ადმინისტრაციული შენობების გასათბობად საწარმოში დამონტაჟებულია 2 ცალი 75 კილოვატიანი გაზის გამათბობელი VICTRIX PRO 80 1.

5.1.13. ნაკელის მოცილების და შენახვის სისტემა

საწარმოში დამონტაჟებულია ცხოველური ფეკალური მასების შესაგროვებელი სისტემა, ფეკალური მასები ცხოველების სადგომების ქვეშ მოთავსებულ არხებში ჩადის, საიდანაც ვაკუუმ სისტემით გადაიქაჩება სატუმბ სადგურში, ხოლო იქიდან ლაგუნაში. აღნიშნულ მოწყობას მინიმუმამდე დაჰყავს ნაკელის მართვისას უსიამოვნო სუნის და მტვრის ემისიები.

სურათი 8 ნაკელის მართვის სქემა

ლაგუნაში ნაკელის ფენა დაფარულია 40 სმ სისქის წყლის ფენით. ლაგუნის გავსების შემდეგ მოხდება მისი სპეც ტექნიკის მეშვეობით კომპანიის სარგებლობაში არსებულ სასოფლო სამეურნეო მიწებზე სასუქად გამოყენება. ლაგუნის გავსება დამოკიდებულია წარმადობაზე, მაქსიმალური წარმადობის შემთხვევაში სრული დაცლა საჭირო იქნება წელიწადში ერთხელ. სასაკლავო სადგომიდან ნაკელის გადატანა ლაგუნაში მოხდება საასენიიზაციო მანქანის მეშვეობით.

5.1.13.1. ლაგუნის აღწერა

ლაგუნა წარმოადგენს მართკუთხედის ფორმის რეზერვუარს გრუნტის ბორტებით, რომელშიც წყალგაუმტარობის უზრუნველსაყოფად ამოყენილია 2 მმ სისქის მაღალი სიმკვრივის პოლიეთილენი (HDPE).

ლაგუნის ზომები (მიწაყრილის ჩათვლით: 72X60 X2 მ,

რეზერვუარის ზომები: 62X45X4 მ.

5.1.13.2. ლაგუნის დაცლა

ლაგუნის დაცლის წინ ხდება ფეკალური მასის და დამცავი წყლის ფენის შერევა, რათა მოხდეს მასის გათხევადება და შესაძლებელი იყოს მისი სპეც ავტომობილში ჩატვირთვა.

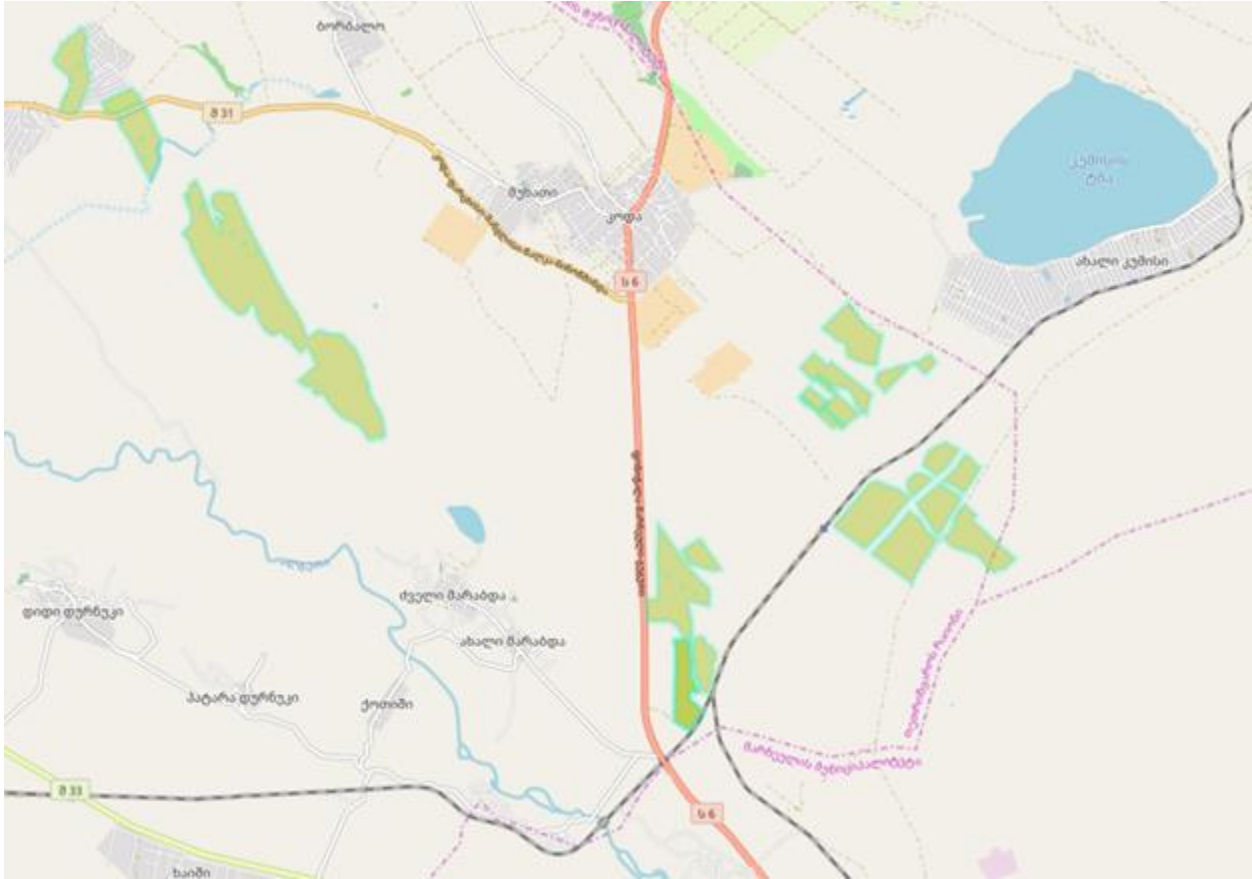
ავტომობილში გათხევადებული მასის ჩატვირთვა ხდება ავტომობილის ტუმბოს მეშვეობით, გაფრქვევა ხდება ავტომობილის გამფრქვევი სისტემის მეშვეობით, ზედაპირზე დაწვიმებით.

5.1.13.3. ნაკელის გაფანტვა

ლაგუნაში დაგროვილი ნაკელი გაიფანტება კომპანიის სარგებლობაში არსებულ სასოფლო-სამეურნეო მიწებზე (სურათი 9, ცხრილი 6) იჯარის ხელშეკრულების დადების შეპირების შესახებ შეთანხმება სასოფლო-სამეურნეო მიწებზე წარმოდგენილია დანართში (დანართი 6).

ცხრილი 6 საწარმოს სარგებლობაში არსებული სასოფლო-სამეურნეო მიწები

#	საკადასტრო კოდი	ფართობი (მ2)	ფართობი (ჰა)	ნაკვეთის ტიპი
1	84.04.37.035	280,000	28.0	სასოფლო სამეურნეო (სახნავი)
2	84.04.37.023	84,697	8.5	სასოფლო სამეურნეო (სახნავი)
3	84.04.39.018	238,289	23.8	სასოფლო სამეურნეო (სახნავი)
4	84.04.38.032	1,972,004	197.2	სასოფლო სამეურნეო (სახნავი)
5	84.06.37.136	107,416	10.7	სასოფლო სამეურნეო (სახნავი)
6	84.06.37.142	70,000	7.0	სასოფლო სამეურნეო (სახნავი)
7	84.06.37.144	287,600	28.8	სასოფლო სამეურნეო (სახნავი)
8	84.06.37.143	200,000	20.0	სასოფლო სამეურნეო (სახნავი)
9	84.06.37.137	47,611	4.8	სასოფლო სამეურნეო (სახნავი)
10	84.06.37.126	46,300	4.6	სასოფლო სამეურნეო (სახნავი)
11	84.06.37.145	35,000	3.5	სასოფლო სამეურნეო (სახნავი)
12	84.06.39.379	510,000	51.0	სასოფლო სამეურნეო (სახნავი)
13	84.06.39.425	393,369	39.3	სასოფლო სამეურნეო (სახნავი)
14	84.06.39.380	140,000	14.0	სასოფლო სამეურნეო (სახნავი)
15	84.06.39.424	103,986	10.4	სასოფლო სამეურნეო (სახნავი)
16	84.06.39.381	106,500	10.7	სასოფლო სამეურნეო (სახნავი)
17	84.06.39.376	351,000	35.1	სასოფლო სამეურნეო (სახნავი)
18	84.06.39.421	53,598	5.4	სასოფლო სამეურნეო (სახნავი)
19	84.06.39.373	184,000	18.4	სასოფლო სამეურნეო (სახნავი)
20	84.06.39.375	294,000	29.4	სასოფლო სამეურნეო (სახნავი)
21	84.06.39.378	100,000	10.0	სასოფლო სამეურნეო (სახნავი)
სულ		5605370	560.5	

სურათი 9 კომპანიის სარგებლობაში არსებული სასოფლო-სამეურნეო მიწები, სადაც მოხდება ლაგუნაში დაგროვილი სასუქის გაფანტვა.

5.1.14. უსაფრთხოება და ბიოუსაფრთხოება

საწარმო კომპლექსის მთელი ტერიტორია შემოღობილია, საწარმოს ემსახურება 24 საათიანი დაცვა, რომელიც შედგება როგორც სტაციონარული ასევე მობილური ჯგუფებისგან, რომლებიც ახორციელებენ საწარმოს გარე პერიმეტრის პერიოდულ კონტროლს.

საწარმოს ტერიტორიაზე უცხო პირები არ დაიშვებიან. საწარმო დაყოფილია უსაფრთხოების ზონებად და თოთოეულ ზონაზე მოსახვედრად ვიზიტორმა თუ თანამრომელმა უნდა გაიაროს შემოწმება.

დაშვების პროცედურები და ბიოუსაფრთხოების დეტალური ინსტრუქცია თანდართულია (დანართი 3 ბიოუსაფრთხოების ინსტრუქცია).

5.1.15. პროდუქციის რეალიზაცია

პროდუქციის რეალიზაცია და სადისტრიბუციო ქსელში მიწოდება მოხდება კომპანიის მაცივარ-ავტომობილის (ავტომობილი: Hyundai HD 68) მეშვეობით, რომელიც განახორციელებს დღეში 1 რეისს (დილის 06:00 -07:00 საათების ინტერვალში).

5.1.16. წყალმომარაგება და წყალარინება

5.1.16.1. წყალმომარაგება

საპროექტო ტერიტორიაზე არ არსებობს ცენტრალიზებული წყალმომარაგება, კომპანია წყალს მოიხმარს საწარმოს ტერიტორიაზე არსებული ორი ჭაბურღილიდან. ჭაბურღილის წყალი იწმინდება უკუოსმოსის აპარატით.

- ტექნოლოგიურ ციკლში წყალი გამოყენებული იქნება:
- ცხოველების დარწყულებისთვის
- სასაკლავო ყოველდღიური რეცხვისთვის
- ფერმის შენობების პერიოდული რეცხვისთვის
- საკვების დამზადებისას
- საყოფაცხოვრებო მიზნებისთვის (საპირფარეშოები და საშხაპეები)
- ავტომობილების რეცხვაში
- ხანძარსაწინააღმდეგო დანიშნულებით;
- გამწვანებაში, მცენარეების მოსარწყავად.

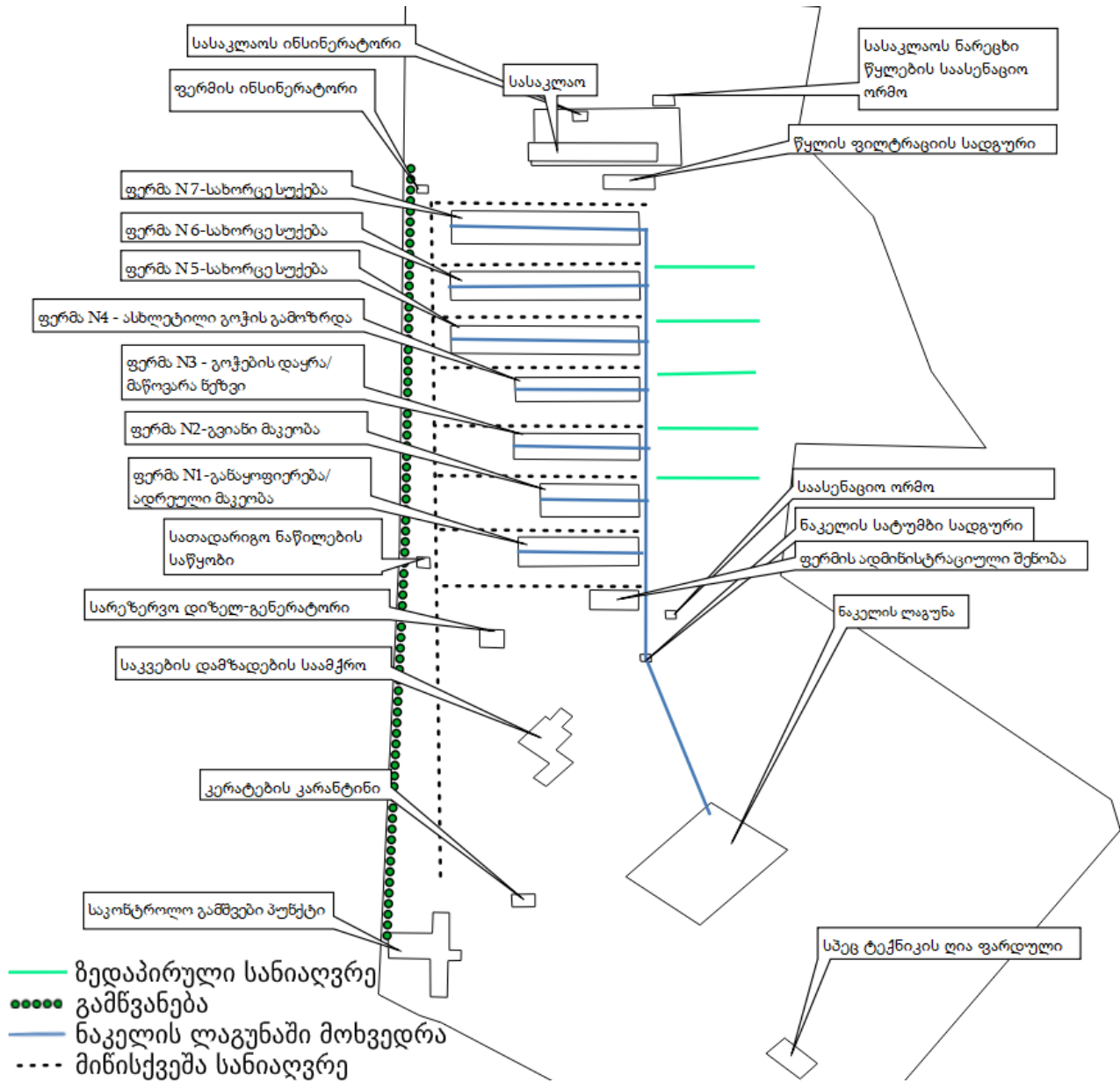
5.1.16.2. სამეურნეო-საყოფაცხოვრებო ჩამდინარე წყლები

სამეურნეო-საყოფაცხოვრებო (მათ შორის საშხაპეების და ავტომობილების რეცხვის შედეგად წარმოქმნილი წყალი) ჩამდინარე წყლის ჩადინება ხდება საასენიზაციო ორმოში, რომელიც საასენიზაციო მანქანით, ხელშეკრულების საფუძველზე გატანილი იქნება მომსახურების ცენტრებში. ხოლო სასაკლავო რეცხვის შედეგად წარმოქმნილი წყალი დაგროვდება საასენიზაციო ორმოში. დაგროვილი წყლის გადატანა მოხდება საასენიზაციო მანქანით ლაგუნაში.

საწარმოდან ადგილი არ ექნება სამეურნეო-საყოფაცხოვრებო წყლის ზედაპირულ წყლის ობიექტებში ამ მიწისქვეშა წყლებში ჩაშვებას.

5.1.16.3. სანიაღვრე კანალიზაცია.

საწარმოს ტერიტორიაზე მოწყობილია სადრენაჟე კანალიზაცია. რომელიც ითვალისწინებს ძლიერი წვიმის დროს ფერმის შენობებიდან წყლის ნაკადის განაწილებას საწარმოს ტერიტორიაზე. ფერმებს შორის მოთვსებულია 500მმ-იანი გოფირებული სადრენაჟე მილების სისტემა, რომელთა საერთო სიგრძე 1200 მეტრია და უზრუნველყოფს ჭარბი ნალექის შემთვევაში წყლის ადვილად შეწოვას მიწის ზედაპირიდან და საწარმოს ტერიტორიაზე განაწილებას, სადრენაჟე მილები გარშემორტყმულია გეომემბრანით და დაფარულია ხრეშით. ზედაპირული წყლის ობიექტებში ჩაშვება არ ხდება.

სურათი 10 საწარმოს გენგეგმა.

5.2. რესურსების მოხმარება

არაგანახლებადი რესურსებიდან საწარმო მოიხმარს:

- ბუნებრივი აირი – საქვამესთვის, ფერმის შენობების გასათბობად, ინსინერატორში (460973 მ³/წელი);
- დიზელის საწვავი – ავარიულ გენერატორისთვის (საწვავის მოხმარება დამოკიდებულია ცენტრალურ სისტემაში ელ. ენერჯის შეწყვეტაზე);

- ბენზინის საწვავი – საწარმოში მოძრავი ავტოტექნიკისთვის.

განახლებადი რესურსებიდან საწარმო მოიხმარს:

- წყალს (73 000 მ³ წელიწადში);
- მარცვლეულს და მცენარეული წარმოშობის საკვებს (7200 ტონა/წელი);
- სასოფლო სამეურნეო მიწას (სასოფლო-სამეურნეო აქტივობისთვის) - არ ხდება ახალი მიწის ათვისება (650 ჰა).

5.3. ენერჯის მოხმარება

ელექტრო ენერჯია საწარმოს მიეწოდება ცენტრალური ელექტრო სისტემიდან. ელექტრო ენერჯის მიწოდების შეწყვეტის შემთხვევაში საწარმოში ალტერნატიული ენერჯის წყაროს სახით დამონტაჟებულია დიზელგენერატორი (გენერატორი: მწარმოებელი: Marelli Generators; მოდელი: MJB 315 MA4).

ელექტრო ენერჯის დღე-ღამური მოხმარება საწარმო მაქსიმალური დატვირთვის შემთხვევაში წარმოადგენს 250 კვ/სთ-ს.

6. ექსპლუატაციის ავარიული (ღორების დაავადების/დახოცვის) შეწყვეტის შემთხვევაში შემდგომი ქმედებების შესახებ დეტალური ინფორმაცია.

საქმიანობის განმახროციელებელი ვალდებულია დეტალურად დაიცვას საქართველოს მთავრობის 2015 წლის 14 ივლისის №348 დადგენილება „ცხოველთა გადამდები დაავადებების საწინააღმდეგო პროფილაქტიკურ-საკარანტინო ღონისძიებათა განხორციელების წესების დამტკიცების შესახებ“ და სურსათის ეროვნულ სააგენტოს შეატყობინოს ამ რეგლამენტით განსაზღვრული ცხოველების დაავადების შესახებ და იმოქმედოს არსებული ნორმატივების და სააგენტოს მოთხოვნების შესაბამისად.

დაავადებული ცხოველების შემთხვევაში, თუკი გამოირიცხა მკურნალობის/კარანტინის საშუალებები საჭრო ხდება მათი დახოცვა.

6.1. მკვდარი/დაავადებული ცხოველები

წარმოქმნილი ნარჩენები შეიძლება განადგურდეს: დამარხვით/ (უმჯობესია ღრმა დამარხვა), ბიოთერმულ ორმოში მოთავსებით ან დაწვით. გარემოზე ზემოქმედების თვალსაზრისით უპირატესობა ენიჭება ღრმა დამარხვას, თუმცა საბოლოო გადაწყვეტილებას იღებს სურსათის ეროვნული სააგენტო შექმნილი ვითარებიდან გამომდინარე.

6.2. შენობები

მცირე იაფასიანი კონსტრუქციების შემთხვევაში რემონდირებულია შენობების სრული დემონტაჟი/დაწვა, თუმცა კაპიტალური კონსტრუქციების შემთხვევაში შესაძლებელია გასუფთავება, ცვეთადი მასალების განადგურება და შენობების დეზინფიცია. საკარანტინო ვადის დაწესება და ვადის გასვლის შემდეგ საცდელი პარტიის შეყვანა. აღნიშნული ქმედებები უნდა შეთანხმებული იყოს სურსათის ეროვნულ სააგენტოსთან.

6.3. ნაკელი და საკვების ნარჩენები.

მასობრივი დახოცვის დაავადების შემთხვევაში ასევე შესაძლოა საჭირო გახდეს ნაკელის და ცხოველებთან შემხებლობაში მყოფი საკვების განადგურება (დაწვა ან დამარხვა), გარემოზე ზემოქმედების მხრივ უპირატესობა ენიჭება ღრმა დამარხვას, თუმცა გადაწყვეტილებას იღებს სურსათის ეროვნული სააგენტო.

7. დაგეგმილი საქმიანობისა და მისი განხორციელების ადგილის ალტერნატივები

გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მოთხოვნების შესაბამისად განხილულა შემდეგი ალტერნატიული ვარიანტები:

- არაქმედების ალტერნატივა.
- საწარმოს განთავსების ადგილის ალტერნატივები;
- ტექნოლოგიური ალტერნატივები;

7.1. არაქმედების ალტერნატივა

არაქმედების ალტერნატივაში იგულისხმება, რომ:

- არ მოხდება განხილული პროექტის განხორციელება:

- არსებული ფერმის შენობები და ინფრასტრუქტურა გამოუყენებლად დარჩება;
- უარის ითქმება ღორის ხორცის წარმოებაზე;
- ახალი სამუშაო ადგილების არ წარმოქმნება;
- ღორის ხორცით ქვეყნის თვითუზრუნველყოფის ხარისხი არ გაუმჯობესდება.

პროექტის განუხორციელებლობის შემთხვევაში შერჩეული ტერიტორიის ფარგლებში ადგილი არ ექნება დაგეგმილი საქმიანობით გამოწვეულ ნეგატიურ ზემოქმედებას ბუნებრივ და სოციალურ გარემოზე.

საწარმოს ექსპლუატაციის პირობების დაცვის შემთხვევაში გარემოზე ნეგატიური ზემოქმედება უმნიშვნელო ხასიათის იქნება, ხოლო მისი მოსალოდნელი სოციალურ-ეკონომიკური სარგებელი შესაძლებელია გაცილებით დადებითი შედეგების მატარებელი იყოს ქვეყნისთვის, ვიდრე გარემოზე მიყენებული მავნე ზემოქმედების შედეგად მოსალოდნელი უარყოფითი მხარეები.

ამდენად, არაქმედების ვარიანტი უარყოფით ქმედებათა ხასიათს ატარებს და შესაბამისად მიუღებელია.

7.2. ტერიტორიის შერჩევის ალტერნატივები

იქიდან გამომდინარე, რომ კომპანია აშენდიმ შეიძინა უკვე აშენებული ფერმა ტერიტორიის ალტერნატივები არ განხილულა, აღნიშნული ადგილის შერჩევა მოხდა შემდეგი მიზეზების გამო:

- უკვე არსებული ფერმის შენობები და ინფრასტრუქტურა;
- ტერიტორია გარშემორტყმულია სასოფლო სამეურნეო სავარგულებით;
- მოსახლეობისაგან დიდი მანძილით დაშორება;
- ტერიტორიაზე ან მის მახლობლად დაცული ტერიტორიების არ არსებობა;
- ავტომაგისტრალთან სიახლოვე (350 მეტრი);
- საწარმომდე მისასვლელად გზა არ გადის დასახლებულ პუნქტს;
- ტერიტორიაზე ან მის სიახლოვეს არ არის არქოლოგიური ან კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლები;
- მიმდებარედ ტურისტული ან რეკრეციული ზონების არ არსებობა.

7.3. დაგეგმილი საქმიანობის ალტერნატივები

7.3.1. ნარჩენების მართვა

7.3.1.1. სასაკლავოს ნარჩენები

სასაკლავოს ნარჩენები შეიძლება განადგურდეს ბიოთერმულ ორმოში, რაც საქართველოში გავრცელებული პრაქტიკაა. თუმცა ინსინერატორში ნარჩენების განადგურება წარმოადგენს გაცილებით უფრო უსაფრთხო მეთოდს, რომლის დროსაც ნარჩენი აღარ წარმოადგენს საფრთხეს გარემოსთვის და ადამიანის ჯანმრთელობისთვის.

7.3.1.2. ნაკელის გაფანტვა

ნაკელი წარმოადგენს ბუნებრივ სასუქს და არ არსებობს სასოფლო-სამეურნეო მიწებზე მის გამოყენებაზე უფრო გონივრული ალტერნატივა.

8. გარემოზე ზემოქმედების შეფასება და ანალიზი

გარემოზე ზემოქმედების შეფასებისთვის გამოყენებული მიდგომები. ასევე რაოდენობრივი და ხარისხობრივი კრიტერიუმები შემუშავდა შეფასების სისტემის უნიფიკაციისა და სტანდარტიზაციისთვის. რაც უზრუნველყოფს შეფასების ობიექტურობას. ზემოქმედების შეფასების მეთოდოლოგია მომზადდა საქართველოს კანონმდებლობის და ევროკავშირის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების სახელმძღვანელოებზე დაყრდნობით.

დაგეგმილი საქმიანობის ბუნებრივ და სოციალურ გარემოზე ზემოქმედების შეფასებისას გამოყენებული იქნა შემდეგი სქემა:

საფეხური I: ზემოქმედების ძირითადი ტიპებისა და კვლევის ფორმატის განსაზღვრა

საქმიანობის ზოგადი ანალიზის საფუძველზე იმ ზემოქმედების განსაზღვრა. რომელიც შესაძლოა მნიშვნელოვანი იყოს მოცემული ტიპის პროექტებისთვის

საფეხური II: გარემოს ფონური მდგომარეობის შესწავლა

იმ რეცეპტორების გამოვლენა. რომლებზედაც მოსალოდნელია დაგეგმილი საქმიანობის ზეგავლენა. რეცეპტორების სენსიტიურობის განსაზღვრა.

საფეხური III: ზემოქმედების დახასიათება და შეფასება

ზემოქმედების ხასიათის. ალბათობის. მნიშვნელოვნებისა და სხვა მახასიათებლების განსაზღვრა რეცეპტორის სენსიტიურობის გათვალისწინებით. გარემოში მოსალოდნელი ცვლილებების აღწერა და მათი მნიშვნელოვნების შეფასება.

საფეხური IV: შემარბილებელი ზომების განსაზღვრა

მნიშვნელოვანი ზემოქმედების შერბილების. თავიდან აცილების ან მაკომპენსირებელი ზომების განსაზღვრა.

საფეხური V: ნარჩენი ზემოქმედების შეფასება

შემარბილებელ ღონისძიებების განხორციელების შემდეგ გარემოში მოსალოდნელი ცვლილების სიდიდის განსაზღვრა.

საფეხური VI: მონიტორინგის და მენეჯმენტის სტრატეგიების დამუშავება

შემარბილებელი ღონისძიებების ეფექტურობის მონიტორინგი საჭიროა იმის უზრუნველსაყოფად. რომ ზემოქმედებამ არ გადააჭარბოს წინასწარ განსაზღვრულ

მნიშვნელობებს. დადასტურდეს შემარბილებელი ზომების ეფექტურობა. ან გამოვლინდეს მაკორექტირებელი ზომების საჭიროება.

9. გარემოს ფონური მდგომარეობა

9.1. ზოგადი მიმოხილვა

თეთრიწყაროს მუნიციპალიტეტი საქართველოს აღმოსავლეთ ნაწილში მდებარეობს და ქვემო ქართლის მხარეში შემავალ თვითმმართველ ერთეულს წარმოადგენს. მუნიციპალიტეტს აღმოსავლეთით ესაზღვრება გარდაბნისა და მარნეულის, დასავლეთით - წალკისა და დმანისის, ჩრდილოეთით - კასპისა და მცხეთის, ხოლო სამხრეთით - ბოლნისის მუნიციპალიტეტი. მუნიციპალიტეტის ფართობი 1 175.5 კმ²-ს შეადგენს, მინიმალური სიმაღლე ზღვის დონიდან 650 მ-ია, ხოლო მაქსიმალური სიმაღლე, სადაც დასახლება მდებარეობს 1140 მ-ს შეადგენს. მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციული ცენტრი-ქალაქი თეთრიწყარო - თბილისიდან დაშორებულია 57 კმ-ით, რეგიონის ცენტრიდან - ქ.რუსთავიდან - 60 კმ-ით, ხოლო მთავარი სარკინიგზო მაგისტრალიდან (თბილისი-მარაბდა-ახალქალაქი) - 7 კმ-ით.

9.2. მოსახლეობა და დემოგრაფია

თეთრიწყაროს მუნიციპალიტეტში მთლიანი მოსახლეობის რიცხოვნობა 21,127 შეადგენს. აქედან 10,335 მამაკაცი, ხოლო 10,792 ქალი. 4,534 ადამიანი ცხოვრობს ქალაქად (ქ.თეთრიწყაროსა და დაბა მანგლისში), ხოლო 16,593 სოფლად. მუნიციპალიტეტის მთლიანი მოსახლეობის 82%-ს ქართველები შეადგენენ, ხოლო 18% ეთნიკურად არაქართველი მოსახლეობა ცხოვრობს (აზერბაიჯანელები, სომხები და სხვა ეროვნების წარმომადგენლები). მუნიციპალიტეტში არის ერთი ქალაქი (ქ.თეთრიწყარო), ერთი დაბა (მანგლისი) და 89 სოფელი (აქედან 4 სოფელი დაცლილია), რომლებიც გაერთიანებულია 20 ადმინისტრაციულ ტერიტორიულ ერთეულში. თეთრიწყაროს მუნიციპალიტეტში მაღალმთიანის სტატუსი 51 დასახლებას მიენიჭა, აქედან 49 სოფელი, 1 დაბა და 1 ქალაქი.

9.3. მოსალოდნელი ზემოქმედებების ჩამონათვალი

პროექტის განხორციელებისას ცალკეული ტიპის სამუშაოების შესრულების პროცესში მოსალოდნელი ზემოქმედებების ჩამონათვალი

შესასრულებელი სამუშაო	მოსალოდნელი ზემოქმედება
<p>სატრანსპორტო ოპერაციები, მათ შორის: ფერმის თანამშრომლების /მუშახელის ტრანსპორტის გადაადგილება; საკვების და სხვა საჭირო მასალების (სპეც ტანსაცმელი, პრეპარატები) ფერმაში მიტანა პროდუქციის ფერმიდან გატანა</p>	<p>მტვრის და წვის პროდუქტების ემისიები ატმოსფერულ ჰაერში; ხმაურის გავრცელება; დამაბინძურებელი ნივთიერებების დაღვრის რისკები - ზემოქმედება ნიადაგის/გრუნტის ხარისხზე; სატრანსპორტო ავარიების, მათ შორის ადამიანის ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული რისკები (უბედური შემთხვევები); ადგილობრივი მოსახლეობის გადაადგილების შეფერხება; ცხოველებთან შეჯახების რისკები;</p>
<p>ფერმის ექსპლუატაცია</p>	<p>მტვრის და სხვა მავნე ნივთიერებების ემისიები ატმოსფერულ ჰაერში; ხმაურის გავრცელება; ნარჩენების წარმოქმნა; სუნის წარმოქმნა; საწარმოს ტრამვების მათ შორის ადამიანის ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული რისკები (უბედური შემთხვევები);</p>

<p>ინსინერატორების ექსპლუატაცია</p>	<p>მაგნე ნივთიერებების ემისიები ატმოსფერულ ჰაერში; ხმაურის გავრცელება; ნარჩენების წარმოქმნა;</p>
<p>ნაკელის მოშორების სისტემის და ლაგუნას ექსპლუატაცია</p>	<p>ნიადაგის დაბინძურების რისკები ზედაპირული და გრუნტის წყლების დაბინძურების რისკები მაგნე ნივთიერებების ემისიები ატმოსფერულ ჰაერში; სუნის გავრცელება; საწარმოს ტრამვების რისკები (უბედური შემთხვევები); ადამიანის ან/და შინაური ცხოველებისთვის მაგნე მწერების გამრავლების რისკები</p>
<p>ნაკელის სასოფლო- სამეურნეო მიწებზე გაფანტვა</p>	<p>დამაბინძურებელი ნივთიერებების დაღვრის რისკები - ზემოქმედება ნიადაგის/გრუნტის ხარისხზე (ნაკელის ავტომანქანით ტრანსპორტირების დროს); სუნის წარმოქმნა; ნიადაგის ხარისხის გაუარესების რისკი; ზედაპირული წყლების დაბინძურების რისკი; სატრანსპორტო ავარიების, მათ შორის ადამიანის ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული რისკები (უბედური შემთხვევები);</p>
<p>საპროექტო ტერიტორიის გამწვანება და ეზოს მოვლა</p>	<p>ვიზუალურ-ლანდშაფტური ცვლილება; ინვაზიური სახეობების გავრცელების რისკები; ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის გაუარესება, გაუდაბნობა.</p>
<p>საქმიანობის ავარიულად შეწყვეტა / ცხოველების დახოცვა</p>	<p>დიდი რაოდენობით ნარჩენების წარმომნა ცხოველების დაავადების გავრცელების რისკები</p>

9.4. ზემოქმედებების შეჯამება

ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედება: არ არის მოსალოდნელი

ზემოქმედება ატმოსფერული ჰაერის ხარისხზე: ძალიან დაბალი

ხმაურის გავრცელება: უმნიშვნელო

ზემოქმედება კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლსა და არქეოლოგიურ ობიექტებზე: არ არის მოსალოდნელი

ზემოქმედება გეოლოგიურ გარემოზე, საშიში გეოდინამიკური პროცესების განვითარების რისკები და სხვა ბუნებრივი საფრთხეები: არ არის მოსალოდნელი

ზემოქმედება ნიადაგის ნაყოფიერ ფენაზე, გრუნტის დაბინძურება: ძალიან დაბალი

ზემოქმედება ზედაპირული წყლების ხარისხზე: ძალიან დაბალი

ზემოქმედება მიწისქვეშა/გრუნტის წყლებზე: ძალიან დაბალი

ზემოქმედება ბიოლოგიურ გარემოზე: ძალიან დაბალი

ვიზუალურ-ლანდშაფტური ზემოქმედება: უმნიშვნელო

ნარჩენების წარმოქმნით და გავრცელებით მოსალოდნელი ზემოქმედება: უმნიშვნელო

ზემოქმედება სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოზე: ძალიან დაბალი

ნარჩენი (კუმულატიური) ზემოქმედება: არ არის მოსალოდნელი

10. შემარბილებელი ღონისძიებების გეგმა-გრაფიკი

ნეგატიური ზემოქმედება	ნეგატიური ზემოქმედების შემარბილებელი ზომები
ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებების გავრცელება	მოწყობილობებისთვის და ავტოტრანსპორტისთვის არსებული საკანონმდებლო ნორმების დაცვა;
	მოწყობილობების ექსპლუატაციის პირობების დაცვა;
	ავტომობილების და მანქანა-დანადგარების ტექნიკური გამართულობის კონტროლი;
	გაუმართავობის შემთხვევაში მოცემული მანქანა-დანადგარადის მუშაობის შეჩერება სარემონტო-პროფილაქტიკური სამუშაოების ჩატარებამდე.
	ნაკელის გაფანტვის წესების დაცვა
	საწარმოს ტერიტორიის გამწვანების ზოლის მოვლა/შენარჩუნება.

სუნის გავრცელება	ოპტიმალური კლიმატის შენარჩუნება ფერმის შენობებში
	ლაგუნაში წყლის დამცავი ფენის უზრუნველყოფა
	ლაგუნის წყალგაუმტარი ფენის ლაგუნის ყოველი დაცლის შემდეგ დეტალური შემოწმება და დაიზანებების აღმოჩენის შემთხვევაში შეკეთება
	საკვების ნარჩენების ყოველდღიური გასუფთავება
	სასაკლავოს ნარჩენების ინსინერატორში განადგურება წარმოქმნის დღესვე
	მკვდარი ცხოველების ინსინერატორში განადგურება წარმოქმნის დღესვე
	ფერმის შენობებში და ფერმის მთელ ტერიტორიაზე სანიტარული ნორმების დაცვა
	ინსინერატორის მუშაობის პარამეტრების დაცვა, არ მოხდეს ერთდროულად დასაშვებ მასაზე (400 კგ) მეტის ჩატვირთვა.
	ნაკელის ტრასნპორტირების წინ ავტომობილის დაბინძურებული ნაწილების ჩამორეცხვა.
	ნაკელის გაფანტვის დროს: ნაკელის გაფანტვის წესების დაცვა
	ნაკელის გაფანტვის დროს ორ ნაკვეთზე (ს/კ: 84.04.37.035, ს/კ: 84.04.37.023, სურათი) რომლებიც მდებარეობენ სოფელ ასურეთთან სიახლოვეში აუცილებელია ნაკელის მიწაში ინექცია, ხოლო დაკუურებით (მიწის ზედაპირზე) გაფანტვის შემთხვევაში საჭიროა გაფრქვევის თანავე მოხვნა (გამფანტავ მანქანას უნდა მიყვებოდეს კულტივატორი).
ხმაურის გავრცელება	ძირითადი სამუშაო პროცესის (დაფქვა, საკვების მიწოდება, ინსინერაცია) დღის საათებში განხორციელება.
	ტექნიკა დანადგარების გამართულობის უზრუნველყოფა.
	ხმაურის ინსტუმენტალური მონიტორინგი სამუშაო უბნებზე– ხმაურის ნორმების გადაჭარბების შემთხვევაში მიზეზის დადგენა და ხმაურის შემცირების ღონისძიებების განხორციელება.
ნიადაგის ხარისხის გაუარესება	ავტომობილების და ტექნოლოგიური მანქანა-დანადგარების გამართულ მდგომარეობაში ყოფნა.
	დაბინძურების შემთხვევაში დაბინძურებული ნიადაგი და გრუნტი შემდგომი რემედიაციისათვის ტერიტორიიდან გატანილი იქნება ამ საქმიანობაზე ნებართვის მქონე კონტრაქტორის მიერ.
	დაზიანებული მანქანები ფერმის ტერიტორიაზე არ დაიშვებიან;
	ნავთობპროდუქტების დაღვრის შემთხვევაში, ნიადაგის დაბინძურებული ფენის მოხსნა და რემედიაცია (სპეციალური ნებართვის მქონე კონტრაქტორის მიერ).
	ნაკელის გაფანტვა მხოლოდ ნიადაგის აგრონომიური მოთხოვნილებების შესაბამისად.

	<p>ნაკელის გაფანტვის წესების დაცვა.</p> <p>ნაკელის სასოფლო-სამეურნეო მიწებზე გატანისას გათვალისწინებული იქნება სასოფლო-სამეურნეო კულტურებისთვის რეკომენდირებული ოდენობები.</p> <p>ნარჩენების მართვა ნარჩენების გეგმის შესაბამისად.</p> <p>საწარმოო ტერიტორიაზე სანიტარიულ-ჰიგიენური მოთხოვნების დაცვა.</p> <p>საწარმოს ტერიტორიაზე ბალახის დაბალ დონეზე გაკრეჭვა (ხანძრის და შესაბამისად ნიადაგის დეგრადაციის ასარიდებლად).</p> <p>საწარმოს ტერიტორიაზე ჰერბიციდების გამოყენებისას დაცული იქნება რეკომენდირებული დოზები და გათვალისწინებული იქნება ამინდი (არ უნდა მოხდეს გამოყენება თუკი გამოყენების დღეს მოსალოდნელია წვიმა).</p> <p>საწვავის/ზეთის ჟონვის დაფიქსირებისას დაუყოვნებლივ მოხდება დაზიანების შეკეთება.</p> <p>ჰერბიციდების გამოყენების შემთხვევაში მხოლოდ ნებადართული ჰერბიციდების გამოყენება და გამოყენების ინსტრუქციების დაცვა.</p>
მიწისქვეშა წყლების დაბინძურების რისკი	<p>რეგულარულად შემოწმდება მანქანები და დანადგარები. დაზიანების და საწვავის/ზეთის ჟონვის დაფიქსირების დაუყოვნებლივ მოხდება დაზიანების შეკეთება. დაზიანებული მანქანები სამუშაო მოედანზე არ დაიშვებიან;</p> <p>დაღვრის შემთხვევაში დაღვრილი მასალის ლოკალიზაცია და დაბინძურებული უბნის დაუყოვნებლივი გაწმენდა;</p> <p>ჭაბურღილების თავმორთულობის დაცვა;</p> <p>ნარჩენების მართვის გეგმის დაცვა;</p> <p>ნაკელის გაფანტვის წესების დაცვა;</p> <p>ლაგუნის, სამეურნეო-საყოფაცხოვრებო კანალიზაციის სექტიკური რეზერვუარების, სისხლის და სასაკლავოს ჩამდინარე წყლის კოლექტორების წყალგაუმტარობის მონიტორინგი, გაჟონვის დაფიქსირების შემთხვევასი რემონტი.</p>
ზედაპირული წყლის დაბინძურება	<p>მანქანა/დანადგარების ტექნიკური გამართულობის უზრუნველყოფა;</p> <p>ინსინერატორების გამართული მუშაობის უზრუნველყოფა;</p> <p>ნარჩენების მართვის გეგმის დაცვა;</p> <p>ნაკელის გაფანტვის წესების დაცვა</p>
ზემოქმედება ბიოლოგიურ გარემოზე	<p>საწარმოს პერსონალის ცნობიერების ამაღლება ხმელთაშუაზღვეთის კუს დაცული სტატუსის შესახებ.</p> <p>საწარმოს ტერიტორიაზე კუს აღმოჩენის შემთხვევაში მისი ტერიტრიიდან გაყვანა და მიმდებარე ტერიტორიაზე უვნებლად გაშვება.</p>

	საწარმოს ტერიტორიაზე აიკრძალოს დეკორატიული კაქტუსების დარგვა;
	ინვაზიური კაქტუსების აღმოჩენის შემთხვევაში მოხდეს მათი განადგურება მექანიკურად ან რეგისტრირებული ჰერბიციდების გამოყენებით.
	მხოლოდ საქართველოში რეგისტრირებული პრეპარატების გამოყენება
	გამოყენებას რეკომენდირებული ოდენობების და კონცენტრაციების დაცვა.
	როდენციტიდების გამოყენება მხოლოდ ფერმის ტერიტორიაზე, დაუშვებელია ფერმის ტერიტორიის გარეთ გამოყენება.
	ღობის მთლიანობის შენარჩუნება, დაზიანების შემთხვევაში რემონტი.
	ლაგუნას გარშემო ბალახის ხშირი გათიბვა და დაბალ დონეზე შენარჩუნება.
	საჭიროების შემთხვევაში ჩაშვებული იქნება გრძელი ფიცრები ან ხის მორები, იმისთვის, რომ წვრილ ცხოველებს საშუალება ჰქონდეთ ამოვიდნენ იქიდან (მხოლოდ იმ შემთხვევაში თუკი დათვალიერების დროს მოხდება მკვდარი ცხოველების აღმოჩენა, წინააღმდეგ შემთხვევაში მიზანშეწონილი არაა).
	ფრინველების ბუდეების აღმოჩენის შემთხვევაში მათი მოშლა რაც შეიძლება ადრეულ სტადიაზე, ხოლო ბუდობის დროს აღმოჩენის შემთხვევაში – ორნითოლოგთან კონსულტაციის საფუძველზე მოქმედება.
	ტერიტორიაზე სისუფთავის დაცვა
	საკვების და ნედლეულის სილოსების შეუღწევადობის დაცვა
	საწარმოს ტერიტორიაზე ბალახის დაბალ დონეზე რეგულარულად გაკრეჭვა.
	ტერიტორიაზე ქვეწარმავლების აღმოჩენის შემთხვევაში ჰერპეტოლოგის გამოძახება, ან საწარმოს პერსონალისთვის წავლების ჩატარება ქვეწარმავლის დაჭერის და ტერიტორიის გაყვანასთან დაკავშირებით.
	ნარჩენების მართვა ნარჩენების მართვის გეგმის დაცვა.
კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლებსა და არქეოლოგიური ობიექტებზე ზემოქმედება	არ საჭიროებს, თუმცა გაუთვალისწინებელი შემთხვევების გამოვლენისას აცნობოს არქეოლოგიური ძეგლის შესახებ შესაბამის ორგანოს და იმოქმედოს მათი ინსტრუქციის და საკანონმდებლო მოთხოვნების შესაბამისად.
ნარჩენების წარმოქმნა	ნარჩენების მართვის სფეროში საკანონმდებლო მოთხოვნების და ნარჩენების მართვის გეგმის დაცვა;
ზემოქმედება სატრანსპორტო	საწარმოს სპეციფიკიდან გამომდინარე შემარბილებელი ღონისძიებები საჭირო არ არის.

<p>ნაკადებზე და საავტომობილო გზებზე</p>	
<p>ზემოქმედება ბიოლოგიურ გარემოზე</p>	<p>საწარმოს პერსონალის ცნობიერების ამაღლება ხმელთაშუაზღვეთის კუს დაცული სტატუსის შესახებ.</p>
	<p>საწარმოს ტერიტორიაზე კუს აღმოჩენის შემთხვევაში მისი ტერიტრიიდან გაყვანა და მიმდებარე ტერიტორიაზე უვნებლად გაშვება.</p>
	<p>საწარმოს ტერიტორიაზე აიკრძალოს დეკორატიული კაქტუსების დარგვა;</p>
	<p>ინვაზიური კაქტუსების აღმოჩენის შემთხვევაში მოხდეს მათი განადგურება მექანიკურად ან რეგისტრირებული ჰერბიციდების გამოყენებით.</p>
	<p>მხოლოდ საქართველოში რეგისტრირებული პრეპარატების გამოყენება</p>
	<p>გამოყენებას რეკომენდირებული ოდენობების და კონცენტრაციების დაცვა.</p>
	<p>როდენციტიდების გამოყენება მხოლოდ ფერმის ტერიტორიაზე, დაუშვებელია ფერმის ტერიტორიის გარეთ გამოყენება.</p>
	<p>ღობის მთლიანობის შენარჩუნება, დაზიანების შემთხვევაში რემონტი.</p>
	<p>ლაგუნას გარშემო ბალახის ხშირი გათიბვა და დაბალ დონეზე შენარჩუნება.</p>
	<p>საჭიროების შემთხვევაში ჩაშვებული იქნება გრძელი ფიცრები ან ხის მორები, იმისთვის, რომ წვრილ ცხოველებს საშუალება ჰქონდეთ ამოვიდნენ იქიდან (მხოლოდ იმ შემთხვევაში თუკი დათვალეიერების დროს მოხდება მკვდარი ცხოველების აღმოჩენა, წინააღმდეგ შემთხვევაში მიზანშეწონილი არაა).</p>
	<p>ფრინველების ბუდეების აღმოჩენის შემთხვევაში მათი მოშლა რაც შეიძლება ადრეულ სტადიაზე, ხოლო ბუდობის დროს აღმოჩენის შემთხვევაში – ორნითოლოგთან კონსულტაციის საფუძველზე მოქმედება.</p>
	<p>ტერიტორიაზე სისუფთავის დაცვა</p>
	<p>საკვების და ნედლეულის სილოსების შეუღწევადობის დაცვა</p>
	<p>საწარმოს ტერიტორიაზე ბალახის დაბალ დონეზე რეგულარულად გაკრეჭვა.</p>
<p>ტერიტორიაზე ქვეწარმავლების აღმოჩენის შემთხვევაში ჰერპეტოლოგის გამოძახება, ან საწარმოს პერსონალისთვის წავლების ჩატარება ქვეწარმავლის წაჭერის და ტერიტორიის გაყვანასთან დაკავშირებით.</p>	
<p>ნარჩენების მართვა ნარჩენების მართვის გეგმის დაცვა.</p>	
<p>კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლებსა</p>	<p>გაუთვალისწინებელი შემთხვევების გამოვლენისას აცნობოს არქეოლოგიური ძეგლის შესახებ შესაბამის ორგანოს და</p>

და არქეოლოგიური ობიექტებზე ზემოქმედება	იმოქმედოს მათი ინსტრუქციის და საკანონმდებლო მოთხოვნების შესაბამისად.
ნარჩენების წარმოქმნა	ნარჩენების მართვის სფეროში საკანონმდებლო მოთხოვნების და ნარჩენების მართვის გეგმის დაცვა;
ადგილობრივი მაცხოვრებლების ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ზემოქმედება; მოსახლეობის შეწუხება	ნარჩენების მართვის გეგმის შესრულება.
	ბიოუსაფრთხოების ინსტრუქციის დაცვა;
	სასაკლავო ყოველდღიური დეზინფექცია;
	ცხოველებზე ვეტერინარული კონტროლი არსებული კანონმდებლობის მოთხოვნების შესაბამისად.
	პროდუქციის (შეციებული ხორცის) მომზადების შენახვის და რეალიზაციის ეტაპზე დაიცვას არსებული საკანონმდებლო მოთხოვნები.
	არ დაუშვას ქარხნის ტერიტორიაზე უცხო პირების შეღწევა.
	საწარმოს შესასვლელთან გამოსაჩენ ადგილზე განათავსოს საზოგადოებასთან ურთერთობაზე პასუხისმგებელი პირის საკონტაქტო ინფორმაცია, მათ შორის ტელეფონი. საჩივრების ქმედითუნარიანი ჟურნალი.
	აწარმოოს საჩივრების და მათზე რეაგირების ჩანაწერების ჟურნალი.
	ნაკელის გაფრქვევის წესების დაცვა
მომსახურე პერსონალის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ზემოქმედება; შრომის უსაფრთხოება	შრომის უსაფრთხოების საკანონმდებლო მოთხოვნების დაცვა;
	ბიოუსაფრთხოების ინსტრუქციის დაცვა
	აღჭურვილი იყვნენ ინდივიდუალური დამცავი საშუალებებით.
	ტერიტორიაზე განთავსებული იყოს უსაფრთხოების ნიშნები.
	პერსონალისთვის ტრენინგების ჩატარება უსაფრთხოებისა და შრომის დაცვის საკითხებზე;
	დასაქმებული პერსონალის უზრუნველყოფა საჭიროების შემთხვევაში ინდივიდუალური დაცვის საშუალებებით;
	ჯანმრთელობისათვის სახიფათო უბნების არსებობის შემთხვევაში შესაბამისი გამაფრთხილებელი, მიმთითებელი და ამკრძალავი ნიშნების დამონტაჟება;
	ჯანმრთელობისათვის სახიფათო უბნების შემოღობვა;
	ჯანმრთელობისათვის სახიფათო უბნებზე სტანდარტული სამედიცინო ყუთების არსებობა საჭიროებისამებრ;
	მანქანა-დანადგარების ტექნიკური გამართულობის უზრუნველყოფა;
	სატრანსპორტო ოპერაციებისას უსაფრთხოების წესების მაქსიმალური დაცვა,
	სიჩქარეების შეზღუდვა;
	სამუშაო უბნებზე უცხო პირთა უნებართვოდ ან სპეციალური დამცავი

	საშუალებების გარეშე მოხვედრის და გადაადგილების კონტროლი;
	ინციდენტებისა და უბედური შემთხვევების სააღრიცხვო ჟურნალის წარმოება.
ზემოქმედება სატრანსპორტო ნაკადებზე და საავტომობილო გზებზე	საწარმოს სპეციფიკიდან გამომდინარე შემარბილებელი ღონისძიებები საჭირო არ არის.

11. ნაკელის გაფანტვის წესები

წინამდებარე წესები შემუშავებულია ნაკელის მინდვრებზე გატანის დროს ზედაპირული და გრუნტის წყლების, ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების პრევენციისთვის, ასევე ადამიანების და ბიოლოგიური გარემოს შეწუხების მინიმუმზაციისთვის. წესების შედგენისას გამოყენებულია ევროკავშირის საუკეთესო პრაქტიკის დოკუმენტი და საქართველოს გარემოსდაცვითი კანონმდებლობა.

ნაკელის სასოფლო სამეურნეო მიწებზე გატანის წესები:

საწარმოდან გასვლამდე უნდა ჩამოირეცხოს ავტომობილის ნაკელით დაბინძურებული ნაწილები;

შემოწმდეს მანქანის გამართულობა (რომ არ ხდება ნაკელის ჩამოღვრა);

გაფანტვის რაოდენობა: 1 მ²-ე არაუმეტეს 0.01 მ³ ნაკელი (100 მ²-ზე არაუმეტეს 1 მ³ ნაკელი).

განმეორებადობა: ერთიდაიგივე მიწაზე ნაკელის შეტანიდან უნდა იყოს გასული არანაკლებ 3 თვე.

მეტეოროლოგიური პირობები:

სასურველია ნაკელის გაფანტვა მოხდეს დილით ადრე როდესაც მოსალოდნელია მზიანი, უქარო ამინდი.

აკრძალულია, ნაკელის მინდვრებზე შეტანა როდესაც:

- ნიადაგი გაყინულია;
- ნიადაგი დაფარულია თოვლით;
- ძლიერი წვიმის შემდეგ, ან სანამ ნიადაგი სველია (ზედაპირზე არის წყლის გუბეები);
- ძლიერი ქარის დროს;

- სადღესასწაულო დღეებში;

ნაკელის მინდორზე გაფანტვისას დაიცავით დისტანცია მომიჯნავე ნაკვეთებთან და სარწყავ არხებთან:

დისტანცია მომიჯნავე ნაკვეთებთან 2 მეტრი.

დისტანცია ნაკვეთეზე ან მომიჯნავე მიწებზე გამავალ სარწყავ ან სადრენაჟე არხებთან: 10 მეტრი;

12. გარემოსდაცვითი მონიტორინგის გეგმა

გარემოსდაცვითი მონიტორინგის მიზნებია:

- საკანონმდებლო/ნორმატიულ მოთხოვნებთან შესაბამისობის უზრუნველყოფა და კონტროლი;
- რისკების და ზემოქმედების კონტროლი;
- პრევენციული და შემარბილებელი ღონისძიებების ეფექტურობის განსაზღვრა და საჭიროების შემთხვევაში - კორექტირება;

გარემოსდაცვითი მონიტორინგის მეთოდები განისაზღვრება ყოველი საქმიანობისთვის ამ საქმიანობის სპეციფიკიდან გამომდინარე. მეთოდები შეიძლება მოიცავდეს ვიზუალურ დაკვირვებას, გაზომვებს (საჭიროების შემთხვევაში), პერსონალის სწავლებას. მონიტორინგის გეგმა აღწერს კონტროლის საგნებს, კონტროლის ადგილს, დროს და სიხშირეს, მიზნებს და განსაზღვრავს პასუხისმგებლობას. მონიტორინგის აქტივობები და მათი სიხშირე დამოკიდებულია მოსალოდნელი ზემოქმედების ან რისკის მნიშვნელოვნებაზე.

ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვეულ მავნე ნივთიერებათა ანალიზი შესაძლებელია განხორციელდეს საქართველოს კანონმდებლობით ნებადართული გაანგარიშების მეთოდით, კვარტალში ერთხელ პირველადი აღრიცხვის ფორმების შევსება, სამუშაოს სცეპიფიკიდან და გაფრქვევის ანგარიშების დაბალი მაჩვენებლებიდან გამომდინარე არ არსებობს ონლაინ რეჟიმში ემისიების მუდმივი მონიტორინგის საჭიროება.

კონტროლის საგანი	კონტროლის/სინჯის აღების წერტილი	მეთოდი	სიხშირე/დრო	მიზანი	პასუხისმგებელი
ემისიები ატმოსფერულ ჰაერში	ინსინერატორები	დატვირთვისას მაქსიმალური ჩატვირთვის წონის (400) კგ დაცვა	ყოველი ჩატვირთვისას	ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის ნორმატიულთან შესაბამისობის უზრუნველყოფა	ოპერატორი კომპანია
		პად 1,2,3 ფორმების წარმოება	კვარტალში ერთხელ		
		ექსპლუატაციის პარამეტრების დაცვა	მწარმოებლის ინსტრუქციის შესაბამისად		
	ფერმის შენობები	სენსორების და გამწოვი სისტემების გამართული მუშაობის შემოწმება	თვეში ერთხელ		
	ნაკელის გაფანტვის მინდვრები	ნაკელის გაფანტვის წესების დაცვა	ყოველი გაფანტვისას		
ხმაური	საწარმოს ტერიტორია	მოწყობილობების ტექნიკური გამართულობის უზრუნველყოფა	პერიოდული კონტროლი	შრომის უსაფრთხოების წესების დაცვა ღორების და ფერმის მიმდებარე ფაუნის მინიმალური შემფოთება;	ოპერატორი კომპანია
ნარჩენები	საწარმოს ტერიტორია	ნარჩენების მართვის გეგმა	პერიოდულად, ნარჩენების მართვის გეგმის შესაბამისად	ნიადაგის, წყლის ხარისხის დაცვა, სუნის გავრცელების პრევენცია	ოპერატორი კომპანია
	ნაკელის გაფანტვის მინდვრები	ნაკელის გაფანტვის წესების დაცვა	ყოველი გაფანტვისას	მოსახლეობის მინიმალური შემფოთება	

შრომის უსაფრთხოება	საწარმოს ტერიტორია	ინსპექტირება პირადი დაცვის საშუალებების არსებობა და გამართულობის პერიოდული კონტროლი შრომის უსაფრთხოების მოთხოვნების შესრულების კონტროლი.	სამუშაოების დაწყების წინ; პერიოდული კონტროლი სამუშაოს წარმოების პერიოდში	ჯანდაცვის და უსაფრთხოების ნორმებთან შესაბამისობის უზრუნველყოფა ტრავმატიზმის თავიდან აცილება/მინიმიზაცია	ოპერატორი კომპანია
		ბიოუსაფრთხოების ინსტრუქციების დაცვა	საწარმოში ყოველი შესვლის, ზონებში გადასვლის დროს	დაავადებების გაჩენის პრევენცია	
ბიოლოგიური გარემო	გზა ცენტრალური გზიდან საწარმოს მისასვლელად და საწარმოს ტერიტორია	საწარმოს პერსონალის, მათ შორის კონტრაქტორი მძღლების ინფორმირება ხმელთაშუაზღვეთის კუს დაცული სტატუსის შესახებ	სამსახურში აყვანისას, კონტრაქტის გაფორმებისას. წელიწადში ერთხელ.	ხმელთაშუაზღვეთის კუს ლოკალური პოპულაციის დაცვა	ოპერატორი კომპანია
	ნაკელის გაფანტვის მინდვრები	ნაკელის გაფანტვის წესების დაცვა	ყოველი გაფანტვისას	ნიადაგის მიკროფუნის და წყლის ბიომრავალფეროვნების ცვლილების თავიდან არიდება ზედაპირული წყლის ობიექტების დაბინძურების თავიდან აცილება	
	ნაკელის ლაგუნა	ჩავარდნილი ცხოველების ვიზუალური კონტროლი	კვირაში ერთხელ	ხმელეთის მცირე ზომის ცხოველების სიკვდილიანობის არიდება	

	ფერმის ტერიტორია	ბალახოვანი საფარველის დაბალ დონეზე შენარჩუნება	ბალახის ზრდის შესაბამისად	ხმელეთის მცირე ზომის ცხოველების სიკვდილიანობის არიდება ფერმაში დაავადებების გავრცელების პრევენცია სახანძრო უსაფრთხოება	
--	------------------	--	---------------------------	--	--

13. ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების გეგმა

ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების გეგმის მიზნების და ამოცანები

ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების გეგმის მიზანია ჩამოაყალიბოს და განსაზღვროს სახელმძღვანელო მითითებები ფერმის ექსპლუატაციაზე დასაქმებული პერსონალისათვის, რათა უზრუნველყოფილი იყოს ტექნოგენურ ავარიებზე და ინციდენტებზე პერსონალის ქმედებების რაციონალურად, კოორდინირებულად და ეფექტურად წარმართვა, პერსონალის, მოსახლეობის და გარემოს უსაფრთხოების დაცვა.

საწარმოს ჰყავს შრომის უსაფრთხოების სპეციალისტი, იგი პასუხისმგებელია განაახლოს ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების გეგმა საკანონმდებლო ცვლილებების მიხედვით. საკანონმდებლო ცვლილებების გარეშე გეგმის რევიზია უნდა მოხდეს საჭიროებისამებრ.

ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების გეგმის ამოცანებია:

- დაგეგმილი საქმიანობის დროს მისი სპეციფიკის გათვალისწინებით მოსალოდნელი ავარიული სახეების განსაზღვრა;
- თითოეული სახის ავარიულ სიტუაციაზე რეაგირების ჯგუფების შემადგენლობის, მათი აღჭურვილობის, ავარიულ სიტუაციაში მოქმედების გეგმის და პასუხისმგებლობების განსაზღვრა;
- შიდა და გარე შეტყობინებების სისტემის, მათი თანმიმდევრობის, შეტყობინების საშუალებების და მეთოდების განსაზღვრა და ავარიული სიტუაციების შესახებ შეტყობინების (ინფორმაციის) გადაცემის უზრუნველყოფა;

- შიდა რესურსების მყისიერად ამოქმედება და საჭიროების შემთხვევაში, დამატებითი რესურსების დადგენილი წესით მობილიზების უზრუნველყოფა და შესაბამისი პროცედურების განსაზღვრა;
- ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების საორგანიზაციო სისტემის მოქმედების უზრუნველყოფა;
- ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების პროცესში საკანონმდებლო, ნორმატიულ და საწარმოო უსაფრთხოების შიდა განაწესის მოთხოვნებთან შესაბამისობის უზრუნველყოფა.

ფერმის ექსპლუატაციის პროცესში მოსალოდნელი ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების გეგმა ითვალისწინებს საქართველოს კანონების და საკანონმდებლო აქტების მოთხოვნებს.

ავარიული შემთხვევების სახეები

ფერმის ექსპლუატაციის პროცესში მოსალოდნელი ავარიები შეიძლება პირობითად რამოდენიმე ტიპად დაიყოს, ესენია:

- ხანძარი;
- საგზაო შემთხვევები;
- უსაფრთხოებასთან და ჯანმრთელობასთან დაკავშირებული შემთხვევები;

14. სკოპინგის ეტაპზე საზოგადოების ინფორმირებისა და მათ მიერ წარმოდგენილი მოსაზრებებისა და შენიშვნების შეფასება

საქართველოს კონსტიტუციის 29- მუხლის მიხედვით:

„ყველას აქვს უფლება ცხოვრობდეს ჯანმრთელობისთვის უვნებელ გარემოში, სარგებლობდეს ბუნებრივი გარემოთი და საჯარო სივრცით. ყველას აქვს უფლება დროულად მიიღოს სრული ინფორმაცია გარემოს მდგომარეობის შესახებ. ყველას აქვს უფლება ზრუნავდეს გარემოს

დაცვაზე. გარემოსდაცვით საკითხებთან დაკავშირებული გადაწყვეტილებების მიღებაში მონაწილეობის უფლება უზრუნველყოფილია კანონით“.

საქართველოს „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი“ განსაზღვრავს, რომ სკოპინგისა და გზმ ანგარიშის საჯარო განხილვის პროცესში სამინისტრო უზრუნველყოფს საზოგადოების ჩართულობას და ინფორმირებას. მასალების თავის ოფიციალურ ვებგვერდზე ატვირთვასა და შესაბამისი მუნიციპალიტეტის აღმასრულებელი ორგანოს საინფორმაციო დაფაზე განთავსების.

ამ მოთხოვნათა დაკმაყოფილების მიზნით, ჩატარდა რიგი ღონისძიებები:

სამინისტრომ თავის ვებგვერდზე გამოქვეყნა სკოპინგის ანგარიში და მიუთითა შენიშვნების გამოგზავნის ვადები და საკონტაქტო საშუალება. სკოპინგის ანგარიში გამოქვეყნდა მისამართზე: <https://mepa.gov.ge/Ge/PublicInformation/17033>, გამოქვეყნების თარიღი: 16.10.2019.

ასევე სამინისტროს ორგანიზებით 2019 წლის 5 ნოემბერი, 15:00 საათზე, თეთრიწყაროს მუნიციპალიტეტის, სოფ. მარაბდას საჯარო სკოლის შენობაში ჩატარდა საჯარო განხილვა.

საჯარო განხილვისას მოხდა სკოპინგის ანგარიშში წარმოდგენილი ინფორმაციის დამსწრე საზოგადოებისთვის გაცნობა. დამსწრე საზოგადოების მხრიდან გამოიხატა დაინტერესება დასაქმების პერსპექტივით. დამსწრე საზოგადოებას არ გამოუხატავს უარყოფითი დამოკიდებულება ფერმის პროექტისადმი.

15. გზმ-ს ფარგლებში შემუშავებული ძირითადი დასკვნები და საქმიანობის პროცესში განსახორციელებელი ძირითადი ღონისძიებები

საწარმოს დაგეგმილი საქმიანობის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების წინამდებარე ანგარიშის მომზადების პროცესში შემუშავებული იქნა დასკვნები და რეკომენდაციები.

15.1. დასკვნები:

საწარმოს მიმდინარე საქმიანობა დადებით ზემოქმედებას ახდენს ადგილობრივი მოსახლეობის დასაქმებაზე;

ჩატარებული კვლევის შედეგების მიხედვით საწარმოს მიმდინარე საქმიანობის პროცესში ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა კონცენტრაციების მნიშვნელობები კანონმდებლობით დადგენილ მაჩვენებლებზე გადაჭარბებას ადგილი არ აქვს;

საწარმოს მიმდინარე საქმიანობის შედეგად ხმაურის გავრცელებით გამოწვეული ზემოქმედება არის უმნიშვნელო;

საწარმოს განთავსების რაიონის შესწავლისას ვერ გამოვლენილი რომელიმე მნიშვნელოვანი ფლორის ან ფაუნის სახეობა რომელზეც საქმიანობის განხორციელებას შესაძლოა ჰქონდეს უარყოფითი ზემოქმედება, მიუხედავად მინიმალური შესაძლო ზემოქმედებისა ხმელთაშუაღმდეთის კუსთვის შემუშავდა თანამშრომლების რეკომენდაციის და ცნობიერების ამაღლების შემარბილებელი ღონისძიებები.

საწარმოს არ გააჩნია ჩამდინარე წყლები;

საწარმოში მოხდება ნარჩენების სეპარირებული შეგროვება, გამოყოფილია ცალკე სათავსო ნარჩენების განთავსებისათვის;

შემუშავებულია და აღნიშნული შეტანილია წინამდებარე ანგარიშში.

- შემარბილებელი ღონისძიებების გეგმა;
- ნარჩენების მართვის გეგმა;
- გარემოსდაცვითი მონიტორინგის გეგმა;
- ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების გეგმა;
- ნაკელის გაფანტვის წესები.

წინამდებარე გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშში მოცემული შემარბილებელ ღონისძიებათა გეგმით გათვალისწინებული სამუშაოების შესრულების შემთხვევაში უზრუნველყოფილი იქნება საწარმოს მიმდინარე საქმიანობით გამოწვეული გარემოზე ნეგატიური ზემოქმედების მინიმიზაცია.

15.2. რეკომენდაციები:

ზემოთ აღნიშნულის გათვალისწინებით, მიმდინარე საქმიანობის გარემოზე ზემოქმედების შემცირების მიზნით რეკომენდებულია, დაცული იყოს:

- შემარბილებელი ღონისძიებების გეგმა;
- ნარჩენების მართვის გეგმა;
- გარემოსდაცვითი მონიტორინგის გეგმა;
- ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების გეგმა;
- ნაკელის გაფანტვის წესები.

შრომის უსაფრთხოების სპეციალისტმა რეგულარულად შეამოწმოს დასაქმებულთა შრომითი პირობები, საჭროებისამებრ განაახლოს ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების გეგმა.

საჭიროა საწარმომ მოიპოვოს მიწისქვეშა წყლის ლიცენზიები. ხოლო მანამდე კი წყლით უზრუნველყოფა უზრუნველყოს ტექნიკური წყლის შესყიდვით ავტოცისტერნების მეშვეობით.

იმ შემთხვევაში, თუ დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელებისას საწარმო დაიცავს მანქანა-დანადგარების ექსპლუატაციის პირობებს, უზრუნველყოს მათ გამართულ მუშაობს და იხელმძღვანელებს წინამდებარე ანგარიშში წარმოდგენილი პრევენციული და შემარბილებელი ღონისძიებებით და რეკომენდაციებით - გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მითების მიზნით შესაძლებელია გაკეთდეს შეფასებები, რომელთა თანახმადაც:

- საქმიანობის განხორციელება არ ეწინააღმდეგება საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილ მოთხოვნებს;
- საქმიანობის განხორციელების შედეგად არ დაირღვევა გარემოსდაცვითი ნორმები;
- შესაძლებელია გარემოზე ზემოქმედების რისკების პრევენცია და გარემოზე ზემოქმედების შემარბილებელი ღონისძიებების განხორციელება.

აქედან გამომდინარე მიზანშეწონილია დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელება.

16. ტერმინთა განმარტება

ასხლეთილი გოჭი - 30კგ-მდე ბოჭი, რომელიც ბუნებრივი კვებიდან გადაიყვანეს ხელოვნურ კვებაზე და განაცალკევეს დედა ღორისგან.

გარემოზე ზემოქმედების შეფასება (გზშ) – შესაბამის კვლევებზე დაყრდნობით, გარემოზე შესაძლო ზემოქმედების გამოვლენისა და შესწავლის პროცედურა იმ დაგეგმილი საქმიანობისთვის, რომელმაც შესაძლოა მნიშვნელოვანი ზემოქმედება მოახდინოს გარემოზე და რომელიც მიეკუთვნება გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის I დანართით გათვალისწინებულ საქმიანობას და, სკრინინგის გადაწყვეტილების შესაბამისად, ამავე კოდექსის II დანართით გათვალისწინებულ საქმიანობას. გზშ მოიცავს სკოპინგს, გზშ-ის ანგარიშის მომზადებას, საზოგადოების მონაწილეობას, უფლებამოსილ ადმინისტრაციულ ორგანოებთან კონსულტაციების გამართვას, მიღებული შედეგების შეფასების საფუძველზე ექსპერტიზის დასკვნის მომზადებას და მის მხედველობაში მიღებას ამ კოდექსით გათვალისწინებული გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემისას ან/და საქართველოს კანონმდებლობით განსაზღვრული შესაბამისი აღმჭურველი ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემისას;

გზშ-ის ანგარიში – საქმიანობის განმახორციელებლის ან/და საქმიანობის განმახორციელებლისთვის კონსულტანტის მიერ გზშ-ის პროცესში მომზადებული დოკუმენტი, რომელიც მოიცავს გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსით გათვალისწინებულ ინფორმაციას;

თვითუზრუნველყოფის კოეფიციენტი - ადგილობრივი წარმოება შეფარდებული ადგილობრივი წარმოებისა და წმინდა ექსპორტის სხვაობასთან, მიღებული რიცხვი გამრავლებული 100-ზე.

კერატი - დაუკოდავი მამალი ღორი.

მაწოვარა ნეზვი - დედალი ღორი რომელსაც ჰყავს გოჭები.

ნარჩენების აღდგენა – საქმიანობა, რომლის ძირითადი შედეგია ნარჩენების სასარგებლო მიზნებისთვის გამოყენება იმ მასალების ჩანაცვლებით, რომლებიც სხვა პირობებში რაიმე ფუნქციის შესასრულებლად იქნებოდა გამოყენებული, და რომელიც

განსაზღვრულია, მაგრამ არ შემოიფარგლება ნარჩენების მართვის კოდექსის I დანართით. აღდგენა მოიცავს რეციკლირებას;

ნარჩენების განთავსება – ღონისძიება, რომელიც განსაზღვრულია, მაგრამ არ შემოიფარგლება ნარჩენების მართვის კოდექსის II დანართით;

ნეზვი - გოჭნაყოლი დედალი ღორი.

სკოპინგი – პროცედურა, რომელიც განსაზღვრავს გზმ-ისთვის/სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასებისთვის მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალს და ამ ინფორმაციის გზმ-ის ანგარიშში/სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების ანგარიშში ასახვის საშუალებებს;

სკოპინგის ანგარიში – წინასწარი დოკუმენტი, რომელიც საქმიანობის განმახორციელებელმა ან/და კონსულტანტმა მოამზადა და რომლის საფუძველზედაც სამინისტრო გასცემს სკოპინგის დასკვნას;

სკოპინგის განცხადება – წინასწარი დოკუმენტი, რომელიც დამგეგმავმა ორგანომ ან/და კონსულტანტმა მოამზადა და რომლის საფუძველზედაც სამინისტრო და საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო გასცემენ სკოპინგის დასკვნებს.

17. გამოყენებული ლიტერატურა

საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური. 2019. საქართველოს სოფლის მეურნეობა 2018. სტატისტიკური პუბლიკაცია. თბილისი.

ПЕЧИ ДЛЯ УНИЧТОЖЕНИЯ И ОБЕЗВРЕЖИВАНИЯ БИОЛОГИЧЕСКИХ ОТХОДОВ (ИНЦИНЕРАТОР) ТИПА КР Руководство по эксплуатации ТУ-28.21.12-001-05566551-2017

გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი

ნარჩენების მართვის კოდექსი

საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის მინისტრის 2015 წლის 4 აგვისტო №211 ბრძანების “კომპანიის ნარჩენების მართვის გეგმის განხილვისა და შეთანხმების წესის დამტკიცების შესახებ”

საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 31 დეკემბერი №435 დადგენილება “დაბინძურების სტაციონარული წყაროებიდან ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვევების ფაქტობრივი რაოდენობის განსაზღვრის ინსტრუმენტული მეთოდის, დაბინძურების სტაციონარული წყაროებიდან ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვევების ფაქტობრივი რაოდენობის დამდგენი სპეციალური გამზომ-საკონტროლო აპარატურის სტანდარტული ჩამონათვალისა და დაბინძურების სტაციონარული წყაროებიდან ტექნოლოგიური პროცესების მიხედვით ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვევების ფაქტობრივი რაოდენობის საანგარიშო მეთოდის შესახებ ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე”

საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 31 დეკემბერის №408 დადგენილება “ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები გაფრქვევის ნორმების გაანგარიშების ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე”

საქართველოს მთავრობის 2014 წლის 3 იანვარი N 15 დადგენილება ტექნიკური რეგლამენტის - „ცხოველთა სასაკლაოების ტიპობრივი წესის“ დამტკიცების შესახებ

საქართველოს ტყისა და მიწათსარგებლობის ატლასი. <https://atlas.mepa.gov.ge>

ბაბილოძე მ. 2012 თეთრიწყაროს რაიონის სოფ. კოდაში მეცხოველეობის ფერის პროექტის საინჟინრო-გეოლოგიური დასკვნა.

Dietze, K. (2011). Pigs for prosperity. FAO diversification booklet N15.

COMMISSION IMPLEMENTING DECISION (EU) 2017/302 of 15 February 2017 establishing best available techniques (BAT) conclusions, under Directive 2010/75/EU of the European Parliament and of the Council, for the intensive rearing of poultry or pigs

Santonja, G. G., Georgitzikis, K., Scalet, B. M., Montobbio, P., Roudier, S., & Sancho, L. D. (2017). Best available techniques (BAT) reference document for the intensive rearing of poultry or pigs. *EUR 28674 EN*.

საქართველოს მთავრობის 2015 წლის 14 ივლისის დადგენილება №348 ცხოველთა გადამდები დაავადებების საწინააღმდეგო პროფილაქტიკურ-საკარანტინო ღონისძიებათა განხორციელების წესების დამტკიცების შესახებ.

Brandjes, P. J., De Wit, J., Van Der Meer, H. G., & Van Keulen, H. (1996). Environmental impact of animal manure management.

FAO, 2016. Environmental performance of pig supply chains. Guidelines for assessment.
<http://www.fao.org/3/a-bl094e.pdf>.